

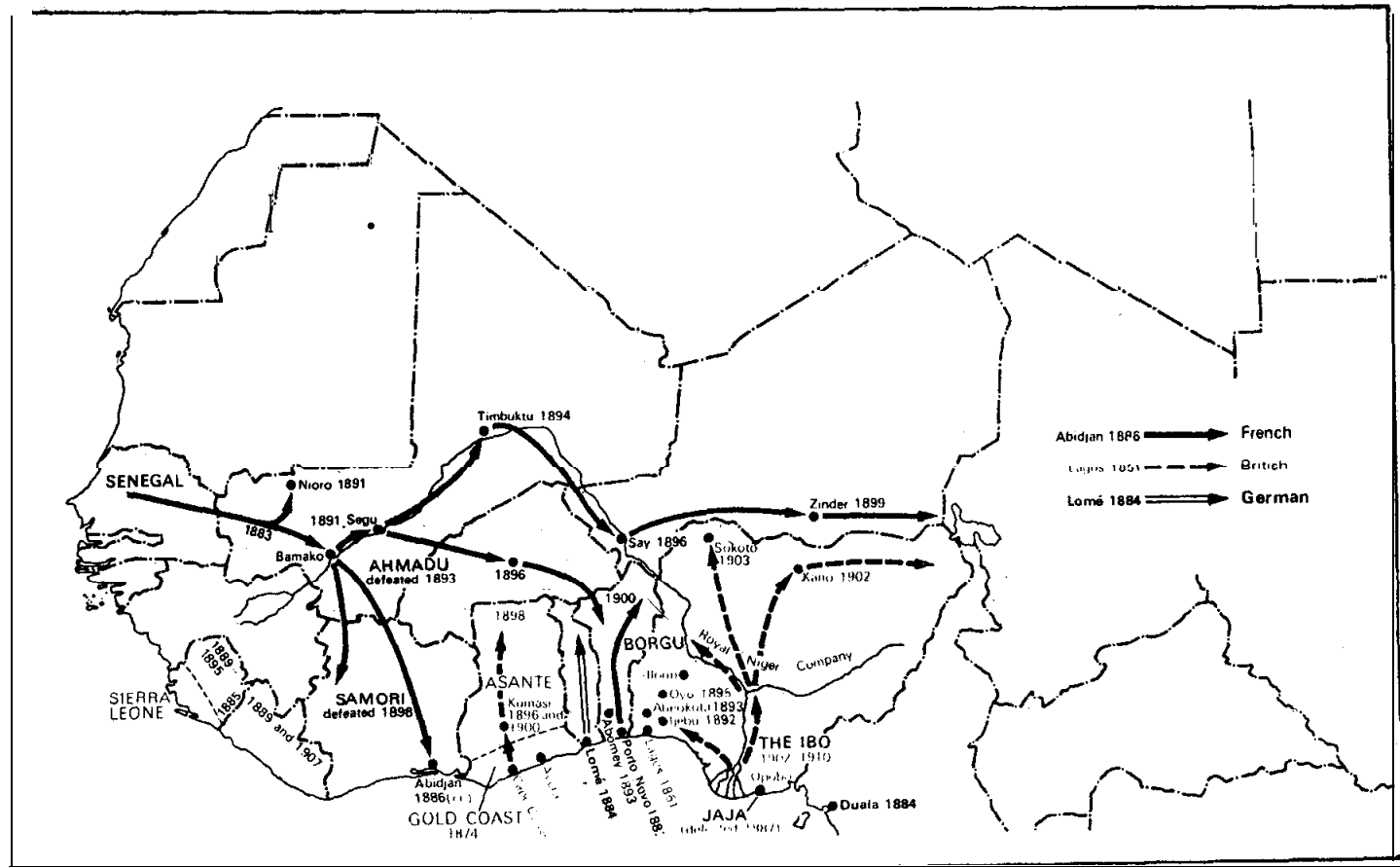
บทที่ 3

แอฟริกาตะวันตก

1. การตั้งระบบการปกครองของมหาอำนาจยุโรปในแอฟริกาตะวันตก (ค.ศ. 1800 - 1900) ดั้งเดิมของการปกครองของยุโรปในแอฟริกาตะวันตก

ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ขณะที่ผลประโยชน์และอิทธิพลของมหาอำนาจยุโรปมีมากขึ้น ประเทศยุโรปโดยเฉพาะอังกฤษและฝรั่งเศสเริ่มมีความปรารถนาต่ออำนาจทางการเมืองเหนือแอฟริกาตะวันตก อังกฤษเป็นชาติยุโรปชาติแรกที่เรียกร้องดินแดนในแอฟริกาตะวันตกซึ่งอังกฤษควบคุมทางการเมืองโดยตรง อังกฤษต้องการกำจัดการค้าทาสและให้ความคุ้มครองการค้าตามชายฝั่งแอฟริกาตะวันตกซึ่งอังกฤษจะได้ผลประโยชน์อย่างยิ่ง ใน ค.ศ. 1808 อังกฤษยึดเซียร์ราเลโอน (Sierra Leone) เป็นอาณานิคมเพื่อใช้เป็นฐานสำหรับการต่อต้านการค้าทาส ใน ค.ศ. 1843 อังกฤษควบคุมป้อมต่าง ๆ บนฝั่งกานาเพื่อให้ความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพแก่การค้าและแก่พวกฟันเดซึ่งเป็นมิตรกับอังกฤษเพื่อต่อต้านศัตรูของทั้งสองคือพวกอะซันเต ด้วยเหตุผลอันเดียวกันนี้อังกฤษติดสินบนชาวเดนส์และชาวดัชชออกจากฝั่งกานาใน ค.ศ. 1850 และ 1870 ตามลำดับ ใน ค.ศ. 1874 อังกฤษสามารถควบคุมฝั่งกานาอย่างมั่นคงโดยผนวกรัฐฟันเตเข้าด้วยกัน

อังกฤษมีความปรารถนาที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ของอังกฤษให้ได้เต็มที่ และในที่สุดอังกฤษก็ยึดได้ในจีเรีย ในดินแดนที่อังกฤษมีอิทธิพลอยู่นี้ ใน ค.ศ. 1847 อังกฤษตั้งจอห์น บีครอฟท์ (John Beecroft) ให้เป็นกงสุลนับเป็นก้าวแรกสำหรับอิทธิพลทางการเมืองของอังกฤษ ใน ค.ศ. 1851 อังกฤษเข้าแทรกแซงการเมืองในลากอส ซึ่งมีปัญหาเรื่องการสืบราชสมบัติ นับเป็นการกระทำที่อาจช่วยเปิดหนทางสำหรับการปกครองของอังกฤษ ใน ค.ศ. 1861 อังกฤษยึดอาณาจักรโยรูบาที่ซึ่งมีการค้าทาสอย่างมากโดยอังกฤษมีวัตถุประสงค์จะควบคุมการกระทำของพ่อค้าทาสและควบคุมเส้นทางการค้าจากลากอสผ่านใจกลางโยรูบาแลนด์ไปจนถึงซูซาแลนด์และตรงต่อไปยังเจบบาบบนฝั่งแม่น้ำไนเจอร์ ดังได้กล่าวแล้วว่าในคริสต์ศตวรรษที่ 19 แอฟริกาตะวันตกอ่อนแอทั้งทางการเมืองและการค้าของรัฐต่าง ๆ กับพ่อค้าชาวยุโรปไม่มีประสิทธิภาพเหมือนที่เคยเป็นมาหลายศตวรรษก่อนหน้านี้ ดังนั้น พ่อค้าผิวขาวจึงถือโอกาสโดยทันทีทันใดเพื่อแย่งชิงการควบคุมทาง

รูปที่ 10: แผนที่แอฟริกาตะวันตก แสดงให้เห็นความก้าวหน้าในการแทรกแซงทวีปแอฟริกาโดย
ประเทศยุโรปตะวันตก

Ibid., P. 135.

การเมืองโดยพยายามไม่ให้เสียเลือดเนื้อ ใน ค.ศ. 1854 ชาวยุโรปในบอนนีได้ก่อตั้ง Court of Equity ซึ่งมีหน้าที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าชาวแอฟริกันและชาวยุโรป ประธานของศาลเป็นชาวยุโรป และในไม่ช้าก็อยู่ภายใต้การควบคุมของกงสุลชาวอังกฤษ จากบอนนีสถาบันนี้ก็แผ่ขยายไปสู่รัฐอื่น ๆ แห่งดินแดนลุ่มแม่น้ำไนเจอร์และปากแม่น้ำครอสส์ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าวิธีการควบคุมทางการเมืองยังไม่เป็นระเบียบ แต่กงสุล เรือปืน และ Court of Equity ก็ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการเมืองของท้องถิ่นนั้นตลอดเวลาที่เหลือของศตวรรษ

ส่วนฝรั่งเศสมีศูนย์กลางในการปฏิบัติการทางการเมืองอยู่บริเวณแม่น้ำเซเนกัล ซึ่งเป็นดินแดนที่ฝรั่งเศสให้ความสนใจอย่างมากแม้แต่ในเวลาที่มีการค้าทาส ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 ฝรั่งเศสได้สูญเสียส่วนใหญ่ของอาณานิคมให้แก่อังกฤษ ฝรั่งเศสจึงแสวงหาอาณานิคมใหม่ในแอฟริกา ดังนั้น ใน ค.ศ. 1817 ฝรั่งเศสยึดปากแม่น้ำเซเนกัลที่ซึ่งฝรั่งเศสได้จัดตั้งการปกครองและสนับสนุนการกสิกรรมพืชผลที่เป็นสินค้าออก เช่น ฝ้ายและถั่วลิสง ใน ค.ศ. 1865 ฝรั่งเศสได้แผ่ขยายการปกครองไปถึงตอนบนของแม่น้ำเซเนกัลในขณะที่อิทธิพลของอังกฤษครอบคลุมดินแดนที่กว้างกว่า นับเป็นการพัฒนาทางการเมืองในระยะแรกของอังกฤษและฝรั่งเศส

อย่างไรก็ตาม ทั้ง ๆ ที่มีการพัฒนาทางด้านการเมืองดังกล่าว แต่การปกครองของยุโรปในแอฟริกาตะวันตกก็ยังคงจำกัดอยู่เฉพาะในดินแดนที่แผ่ขยายไปเท่านั้น ใน ค.ศ. 1880 รัฐในแอฟริกาตะวันตกส่วนใหญ่และประชาชนไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับการปกครองของยุโรป ทั้งนี้มีสาเหตุหลายประการ ประการแรก ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 รัฐบาลฝรั่งเศสไม่มีความมั่นคงและตลอดระยะนั้นฝรั่งเศสไม่สามารถคิดถึงการแผ่ขยายอย่างกว้างขวางในดินแดนแอฟริกาตะวันตกซึ่งฝรั่งเศสเองก็กำลังปฏิบัติการทางการเมืองเหนืออยู่ ประการที่สอง อังกฤษซึ่งมีรัฐบาลที่มั่นคงกว่ายังมีเรื่องยุ่งยากเกี่ยวกับการปกครองอาณานิคมออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ซึ่งอังกฤษเห็นว่ามีความสำคัญกว่าแอฟริกาตะวันตก ประการที่สาม ในระยะเวลาดังกล่าวนักคิดทางด้านเศรษฐกิจของอังกฤษหรือพวกพ่อค้าเสรีกำลังต่อต้านการมีอาณานิคม พวกเขาคิดว่าอาณานิคมเป็นสิ่งที่แพงมากที่จะรักษาและปัญหาเรื่องอาณานิคมจะนำไปสู่สงครามระหว่างชาติที่ไม่มีผลกำไร พวกเขาเชื่อว่าถ้าให้โอกาสที่ยุติธรรม อังกฤษก็สามารถมีอิทธิพลควบคุมตลาดใด ๆ โดยผ่านการแข่งขันแบบสันติวิธีกับประเทศอื่น ๆ นอกจากนั้น ใน ค.ศ. 1854 อังกฤษต้องเผชิญหน้ากับไขมาเลเรียในแอฟริกาตะวันตก ในสภาพแวดล้อมดังกล่าวนี้ทำให้การแข่งขันของยุโรปในแอฟริกา-

ตะวันตกเสื่อมลง ชาวดัชและเดนมาร์กพร้อมที่จะถอนตัว และไม่มีความอำนาจใดลุกขึ้นท้าทายผลประโยชน์ของแอฟริกาตะวันตกไม่ว่าทั้งอังกฤษหรือฝรั่งเศส ดังนั้น ด้วยเหตุผลทั้งหมดดังกล่าว แม้ว่าประเทศยุโรปจะมีความทะเยอทะยานในการมีอิทธิพลทางการเมืองในแอฟริกาตะวันตกนับตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 แต่พวกเขาก็ไม่ประสบความสำเร็จเป็นเวลานานถึงเกือบ 80 ปี¹

การแข่งขันแย่งชิงดินแดนในแอฟริกาตะวันตก

อย่างไรก็ตาม นับจากประมาณ ค.ศ. 1880 ท่าทีของยุโรปที่มีต่ออาณานิคมในแอฟริกาได้เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัดและประสบความสำเร็จภายในเวลาเพียง 20 ปีเท่านั้นที่แอฟริกาเกือบทั้งทวีปตกอยู่ภายใต้การปกครองของยุโรป ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้ชาติยุโรปเข้าไปแก่งแย่งเพื่อครอบครองอาณานิคมในแอฟริกาตะวันตก ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ในที่นี้จะกล่าวถึงการแข่งขันที่เกิดขึ้นในแอฟริกาตะวันตก

การแข่งขันกันในแอฟริกาตะวันตกอาจกล่าวได้ว่าเป็นการต่อสู้โดยตรงระหว่างฝรั่งเศสและอังกฤษ ดังได้กล่าวแล้วว่าทั้งเดนมาร์กและฮอลแลนด์ได้ถอนตัวออกไปจากแอฟริกาตะวันตก โปรตุเกสแสดงความสนใจเพียงเล็กน้อยในการแผ่ขยายอำนาจที่นั่น ด้วยเหตุนี้เองโปรตุเกสจึงจำกัดอยู่แค่ดินแดนเพียงเล็กน้อยบริเวณกินีของโปรตุเกส อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าการแทรกแซงของเยอรมนีเท่านั้นที่มีแนวโน้มที่ทำให้การแข่งขันในแอฟริกาตะวันตกเป็นการต่อสู้ของ 3 ประเทศ ใน ค.ศ. 1880 เยอรมนีสนใจในแอฟริกาตะวันตกเพียงเล็กน้อย นอกจากบริเวณฝั่งโตโกแลนด์เท่านั้น แต่แล้วใน ค.ศ. 1884 เยอรมนีรับยึดครองทั้งโตโกแลนด์และแคเมอรูน ซึ่งแคเมอรูนนี้อังกฤษมีผลประโยชน์อยู่และมีอิทธิพลเหนือดินแดนนี้เห็นได้ชัดมาเป็นเวลานาน ภายหลังการกระทำของเยอรมนีอย่างรวดเร็วเช่นนี้ เยอรมนีก็ได้พยายามเพิ่มดินแดนในแอฟริกาตะวันตกให้แก่ตน นอกจากตั้งหลักแหล่งอย่างมีขอบเขตจำกัดตามพรมแดนของดินแดนอารักขาทั้ง 2 แห่งนี้และมีการปฏิบัติงานซึ่งเกี่ยวข้องกับการเจรจาอันยาวนานกับอังกฤษและฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสในแอฟริกาตะวันตก

เมื่อไม่มีความอำนาจอื่นใดพยายามแข่งขันในแอฟริกาตะวันตก จึงเหลืออยู่แค่อังกฤษและฝรั่งเศสทั้งสองไม่เพียงแต่ยึดครองดินแดนที่ตนมีแล้วเท่านั้นตามชายฝั่งแต่ยังพยายามแผ่ขยายแทรกแซงเข้าไปในดินแดนภายในด้วย ดังนั้น การแผ่ขยายของฝรั่งเศสจึงแผ่ตรงอย่างกว้างจากเซเนกัล อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่าฝรั่งเศสไม่เข้มแข็งในที่อื่นตามชายฝั่งแอฟริกาตะวันตก ตรงกันข้ามนับจากเริ่มต้นการแข่งขันฝรั่งเศสสนับสนุนการ

ควบคุมของดอนเหนือป้อมทั้งหมดตามชายฝั่งซึ่งเมื่อ 10 ปีก่อนฝรั่งเศสมีที่ท่าว่าจะละทิ้งเสีย ใน ค.ศ. 1878 ฝรั่งเศสได้โคโตนู (Cotonou) อีก 4 ปีต่อมา ฝรั่งเศสประกาศความอารักขาเหนือปอร์โต โนวา (Porto Novo) ใน ค.ศ. 1886 ฝรั่งเศสยึดป้อมของดอนอีกครั้งบนฝั่งไอวอรีโคสต์ ซึ่งฝรั่งเศสได้ทิ้งไปตั้งแต่ ค.ศ. 1871 จากป้อมเหล่านี้ฝรั่งเศสได้แผ่ขยายการควบคุมของดอนเหนือชายฝั่งทั้งหมดระหว่างไลบีเรียและกานาโดยทำสัญญากับหัวหน้าเผ่าตามท้องถิ่น ถัดขึ้นไปจากชายฝั่งฝรั่งเศสยึดโคนากรี (Conakry) และจากบริเวณนี้ฝรั่งเศสเรียกร้องดินแดนทั้งหมดระหว่างเซียร์ราเลโอนและกินีของโปรตุเกส ใน ค.ศ. 1893 ฝรั่งเศสประกาศให้ไอวอรีโคสต์และกินีของฝรั่งเศสเป็นอาณานิคมของดอนอย่างเป็นทางการ และได้ชัยชนะเหนือดาโฮเมย์ใน ค.ศ. 1894

ในดินแดนทั้งหมดของฝรั่งเศสดังกล่าวมา เซเนกัลเป็นฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับแผ่ขยายอำนาจของฝรั่งเศสในแอฟริกาตะวันตก นับตั้งแต่ ค.ศ. 1850 ซึ่งฝรั่งเศสมีอิทธิพลเหนือซูดานตอนกลางและตะวันตก ฝรั่งเศสพอใจมากเพราะดินแดนทั้ง 2 มีความมั่งคั่งทางการค้า ในบริเวณดังกล่าวฝรั่งเศสต้องการทิมบักตู (Timbuktu) ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางของการค้า ด้วยเหตุนี้เองฝรั่งเศสจึงมองสถานะของดอนตามชายฝั่งว่าเป็นเส้นทางเลือกที่จะนำไปสู่ซูดานมากกว่าเป็นฐานซึ่งฝรั่งเศสสามารถแผ่ขยายได้โดยอิสระ แม้แต่อาณานิคมแอลจีเรียของดอนในแอฟริกาเหนือก็ยังได้รับการพิจารณาว่าเป็นทางนำไปสู่ซูดาน นับจาก ค.ศ. 1880 จากเซเนกัลฝรั่งเศสส่งทั้งกองทหารและกองสำรวจไปสู่ใจกลางซูดานด้วยความปรารถนาจะยึดครองซูดานทั้งหมดเพื่อเชื่อมกับฐานอื่น ๆ ของฝรั่งเศสตามชายฝั่งแอฟริกาตะวันตก ใน ค.ศ. 1883 ฝรั่งเศสได้ไปไกลถึงบามาโก (Bamako) ใน ค.ศ. 1890 ฝรั่งเศสเริ่มมีชัยชนะเหนือจักรวรรดิของเชค อาห์มาดู (Sheikh Ahmadu) ใน ค.ศ. 1893 ฝรั่งเศสก็ได้รับชัยชนะเหนือจักรวรรดิโดยเด็ดขาด ดังนั้น ฝรั่งเศสจึงเริ่มโจมตีจักรวรรดิซามูรี (Samoury) ในบริเวณอับเปอร์กินี และอับเปอร์ไอวอรีโคสต์ ฝรั่งเศสขับไล่พวกแมนดิงโก ใน ค.ศ. 1894 ฝรั่งเศสยึดได้ทิมบักตูซึ่งเป็นเมืองโบราณที่โรมานติก ใน ค.ศ. 1896 ยึดได้เซย์ (Say) ฝรั่งเศสกำลังมีความก้าวหน้าอย่างมาก และมีแผนการในการก่อตั้งจักรวรรดิแอฟริกันฝรั่งเศสที่ยิ่งใหญ่ซึ่งจะแผ่ขยายไปตลอดทวีปจากเซเนกัลตรงไปลุ่มแม่น้ำไนล์ โอบล้อมซูดานทั้งหมด จักรวรรดินี้ยังควรจะเชื่อมกับแอลจีเรีย กินีของฝรั่งเศส ไอวอรีโคสต์ และดาโฮเมย์ ตลอดจนการครอบครองของฝรั่งเศสในบริเวณเส้นศูนย์สูตรด้วย นับเป็นความฝันอันยิ่งใหญ่ของฝรั่งเศสที่จะก่อตั้งจักรวรรดิในแอฟริกา ฝรั่งเศสจะ

ต้องสร้างทางรถไฟที่ทันสมัยซึ่งจะช่วยให้ฝรั่งเศสได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากที่สุด²

อังกฤษในแอฟริกาตะวันตก

อังกฤษยังคงปฏิบัติการเข้มงวดเพียงบริเวณที่เป็นป่าในแอฟริกาตะวันตกที่ซึ่งอังกฤษได้สร้างการค้าที่ได้กำไรและได้รับผลิตผลต่าง ๆ เช่น ฝ้าย น้ำมันพืช ไม้ ที่มีความจำเป็นต่ออุตสาหกรรม

ความแตกต่างประการหนึ่งระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศสในการแผ่ขยายอิทธิพลก็คือฝรั่งเศสแผ่ขยายอิทธิพลและการปกครองของตนโดยผ่านการกระทำของบุคคลซึ่งเป็นข้าราชการของประเทศ แต่สำหรับอังกฤษส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับข้าราชการของรัฐบาลและอีกส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับพ่อค้าส่วนตัวเพื่อจุดประสงค์ของตนในการแผ่ขยายอิทธิพลและการครองในแอฟริกาตะวันตก เช่น ในไนจีเรียภาคเหนืออังกฤษให้บริษัทการค้าเป็นผู้รักษา ใน ค.ศ. 1870 การค้าบริเวณไนเจอร์ไปจนถึงดินดอนสามเหลี่ยมถูกควบคุมโดยบริษัทอังกฤษ 4 บริษัท คือ James Pinnock and Company of Liverpool West African Company of Manchester Alexander Miller and Brothers of Glasgow and Holland Jacques และ Company of London การแข่งขันกันอย่างเกร็งเครียดของบริษัทเหล่านี้ทำให้การค้าบริเวณไนเจอร์ได้กำไรน้อยกว่าที่ควร เพื่อยุติการแข่งขันที่ไม่ได้ประโยชน์นี้ ใน ค.ศ. 1879 โกลดี (Goldie) ชักชวนให้บริษัททั้ง 4 รวมกันขึ้นเป็น United African Company แต่การจะรวมกันนี้ทำได้ช้าเพราะอังกฤษต้องเผชิญหน้ากับการแข่งขันของฝรั่งเศสด้วยเพราะฝรั่งเศสมีสถานการค้าไม่น้อยกว่า 7 แห่งทางภาคใต้ของนูเป อย่างไรก็ตาม โกลดีเข้าเกี่ยวข้องกับการข่มขู่ของฝรั่งเศสเพื่อผลประโยชน์ของอังกฤษ เขาจึงให้สินบนฝรั่งเศส ใน ค.ศ. 1884 ผลประโยชน์และอิทธิพลของอังกฤษสูงสุดอีกครั้งหนึ่งบริเวณไนเจอร์ตอนใต้ ยิ่งกว่านั้นโกลดียังได้ทำสัญญากับรัฐหรือชุมชนต่าง ๆ บริเวณแม่น้ำไนเจอร์และเบนิวซึ่งได้ให้อำนาจทางการเมืองในดินแดนนั้นแก่บริษัท ดังนั้น จึงได้รับการยินยอมโดยง่ายจากมหาอำนาจยุโรปอื่นว่าดินแดนนั้น ๆ เป็นเขตอิทธิพลของอังกฤษ โกลดีเองก็เข้าประชุม Berlin West African Conference ซึ่งมีการรับรองดินแดนดังกล่าวด้วย ครั้นต่อมาความจำเป็นในการก่อตั้งการปกครองในดินแดนก็เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้มหาอำนาจอื่นเชื่อว่าอังกฤษมีการควบคุมดินแดนนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ อังกฤษใช้ประโยชน์ของบริษัทโกลดีเพื่อยุติเรื่องนี้ ใน ค.ศ. 1886 บริษัทได้รับกฏบัตรให้สิทธิแก่บริษัทในการทำงานให้รัฐบาลและป้องกันดินแดนในปีเดียวกันนี้ชื่อของบริษัทก็เปลี่ยนเป็น Royal Niger Company บริษัทนี้สามารถทำให้

ฝรั่งเศสออกไปจากไนจีเรียเหนือโดยบอกว่าอังกฤษมีการปกครองอย่างมีประสิทธิภาพตลอดดินแดนนั้น อย่างไรก็ตาม ต่อมาเมื่อฝรั่งเศสพบกลอุบายของอังกฤษ ใน ค.ศ. 1890 ฝรั่งเศสจึงสำรวจบริเวณแม่น้ำไนเจอร์และเบนนู และพบว่าบริษัทไม่มีอิทธิพลการปกครองเหนือบริเวณดังกล่าวทั้งหมด เช่น อาณาจักรโยลาในไนจีเรียภาคเหนือ ดังนั้นการต่อสู้เพื่อดินแดนดังกล่าวก็เริ่มขึ้น อังกฤษประสบความสำเร็จในการรักษาทั้งโยลาและจักรวรรดิบอร์นุ แต่ไม่ประสบความสำเร็จทั้งหมด ดังนั้น ภายหลังจากที่ฝรั่งเศสได้ดาโฮเมย์ใน ค.ศ. 1894 แล้ว ฝรั่งเศสเริ่มเคลื่อนขึ้นไปยังไนเจอร์ และก็พบว่าบริษัทของอังกฤษไม่มีอิทธิพลหรือจัดตั้งการปกครองในบอร์นุและดินแดนที่ใกล้เคียงมากฝรั่งเศสจึงพยายามเข้ายึดดินแดน ขณะที่ทั้ง 2 กำลังต่อสู้เพื่อยึดบอร์นุนั้น รัฐบาลอังกฤษตระหนักว่าบริษัทคงไม่มีหนทางปัญหาบอร์นุจึงนำทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสมาสู่สงคราม อังกฤษได้รับชัยชนะ และใน ค.ศ. 1897 ได้ก่อตั้ง West African Frontier Force ภายใต้การควบคุมของเฟรเดอริกลูการ์ด์ อังกฤษถอนกบฏขึ้นจากบริษัทและไนจีเรียเหนือก็ถูกประกาศให้เป็นรัฐในอารักขาของอังกฤษ อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวว่าบริษัทรอยัลไนเจอร์รับใช้อังกฤษมาอย่างดีในชัยชนะสำหรับการแผ่ขยายดินแดนไนจีเรียเหนือ³

ในส่วนอื่น ๆ ของแอฟริกาตะวันตก การก่อตั้งและการแผ่ขยายการปกครองของอังกฤษส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการกระทำของข้าราชการที่ทันใดที่เยอรมนียึดแคเมอรูน กองสุลต่านในไนเจอร์เดลาที่ชื่อเฮเวท์ เริ่มยืนยันว่าอังกฤษมิได้ถูกผลักดันออกไปจากแม่น้ำออยล์ ภายหลังจากที่อังกฤษรวบรวมสัญญาการป้องกันกับหัวหน้าเผ่าหรือรัฐต่าง ๆ แล้ว อังกฤษก็ประกาศดินแดนทั้งหมดระหว่างลากอสและแคเมอรูนให้เป็น Oil River Protectorate ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1887 รัฐในอารักขานี้แผ่ขยายไปไกลถึงโลโกจาบนแม่น้ำไนเจอร์และไปถึงไอบีบนแม่น้ำเบนนู แต่อังกฤษยังไม่ได้ปกครองอย่างแท้จริงจนกระทั่ง ค.ศ. 1891 รัฐอารักขาแห่งนี้ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น Niger Coast Protectorate การที่อังกฤษยึดได้โยรูบาแลนด์เป็นงานของรัฐบาลลากอสซึ่งได้เกี่ยวข้องกับการเมืองโยรูบานับตั้งแต่ ค.ศ. 1860 ใน ค.ศ. 1888 ผู้มีอำนาจในลากอสทำสัญญากับเจ้าแห่งโอโยซึ่งยอมให้โยรูบาแลนด์อยู่ภายใต้การคุ้มครองของอังกฤษ ใน ค.ศ. 1896 อังกฤษยึดได้กานาและอะซันเดถูกบังคับให้ยอมรับผู้สำเร็จราชการอังกฤษที่คามาสี และจากนั้นก็ผนวกดินแดนภาคเหนือของกานาได้ ในปี 1896 รัฐบาลฟรีทาวน์แผ่ขยายการปกครองของอังกฤษไปยังเซียร์ราเลโอน การแผ่ขยายของอังกฤษบริเวณแกมเบียเป็นการทำงาน of ข้าราชการอังกฤษมากกว่านักธุรกิจส่วนตัว

แอฟริกาตะวันตกภายหลังการแข่งขันของยุโรป

ใน ค.ศ. 1900 การแข่งขันก็สิ้นสุดลง แอฟริกาตะวันตกทั้งหมดยกเว้นสาธารณรัฐไลบีเรียก็อยู่ภายใต้การปกครองของยุโรป อังกฤษมีดินแดนในครอบครองประมาณ 480,000 ตารางไมล์ จักรวรรดิฝรั่งเศสในแอฟริกาตะวันตกมีเนื้อที่ประมาณ 1,800,000 ตารางไมล์ เยอรมนีมาเป็นอันดับ 3 ได้พื้นที่ประมาณ 33,000 ตารางไมล์ รวมทั้งแคเมอรูนซึ่งมีเนื้อที่ 200,000 ตารางไมล์ โปรตุเกสอันดับสุดท้ายได้อาณานิคมเนื้อที่ 14,000 ตารางไมล์ ฝรั่งเศสประสบความสำเร็จอย่างมากสามารถรักษาชุดานได้เกือบทั้งหมดและเชื่อมดินแดนกับดินแดนตามชายฝั่ง ยิ่งกว่านั้นฝรั่งเศสยังสามารถเชื่อมจักรวรรดิแอฟริกาตะวันตกกับดินแดนในครอบครองทางภาคเหนือของแอฟริกา แต่ฝรั่งเศสไม่ประสบความสำเร็จในการเชื่อมดินแดนทั้งหมดเหล่านี้กับแม่น้ำไนล์ แม่น้ำสำคัญ ๆ ของแอฟริกาตะวันตกอยู่ในอำนาจของอังกฤษและฝรั่งเศส อังกฤษควบคุมแม่น้ำแอมเบียตอนใต้และแม่น้ำไนเจอร์ตอนใต้และแม่น้ำเบนัว ขณะที่ฝรั่งเศสควบคุมแม่น้ำเซเนกัลทั้งหมด แม่น้ำแอมเบียตอนบนและแม่น้ำไนเจอร์ตอนกลางและตอนบน แม่น้ำเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการนำไปสู่ดินแดนภายในของแอฟริกาตะวันตก ถึงแม้ว่าอาณานิคมทั้ง 4 แห่งของอังกฤษคือ แอมเบีย เซียร์ราเลโอน กานา และไนจีเรีย จะแยกจากกันแต่ทั้ง 4 ก็ต้องการมีทางออกทะเลได้โดยตรง ขณะที่ฝรั่งเศสสามารถเดินทางจากปลายสุดด้านหนึ่งของอาณานิคมแอฟริกาตะวันตกไปอีกด้านหนึ่งโดยไม่ต้องผ่านอาณานิคมของมหาอำนาจอื่น⁴

การประชุมที่กรุงเบอร์ลิน

มหาอำนาจยุโรปสามารถแบ่งอาณานิคมในแอฟริกาตะวันตกได้โดยไม่ยากนัก ก่อนที่การแก่งแย่งจะเริ่มขึ้นประเทศยุโรปได้จัดการประชุมที่กรุงเบอร์ลิน⁵ (ค.ศ. 1884 – 1885) เพื่อยุติปัญหาการแข่งขัน แต่การประชุมครั้งนี้ได้แบ่งแอฟริกาตะวันตกหรือส่วนอื่นของทวีปเหมือนอย่างที่เราเข้าใจกัน การประชุมครั้งนี้ได้ประกาศให้แม่น้ำไนเจอร์และคองโกเป็นทางน้ำระหว่างชาติ ทุกประเทศในโลกมีอิสระในการเดินเรือในแม่น้ำทั้ง 2 นี้ อย่างไรก็ตามต่อมาหลักอันนี้ถูกละเมิดทั้งในแม่น้ำคองโกและแม่น้ำไนเจอร์ แต่ก็ไม่มีวิกฤตการณ์ระหว่างชาติเกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะไม่มีประเทศใดจะนำตนเองเข้าไปทำทลายการกระทำของประเทศที่ควบคุมแม่น้ำทั้ง 2 ในการประชุมรับรองการครอบครองดินแดนที่มหาอำนาจยึดครองมหาอำนาจที่ยึดครองไม่เพียงแต่ต้องการการบอกกล่าวแก่ประเทศอื่นว่าตนยึดครองดินแดนนั้น ๆ แต่ยังตั้งระบบการปกครองซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นชัดถึงการคงอยู่ของมหาอำนาจนั้น ผลของหลักอันนี้จะไม่มมหาอำนาจใดกล้าบุกรุกล่วงล้ำสิทธิของมหาอำนาจอื่น

ดังนั้น จึงจะไม่มีปะทะใด ๆ เกิดขึ้น อังกฤษและฝรั่งเศสเกือบจะปะทะกันแต่ไม่ได้กระทำ
อย่างจริงจังเพราะผลประโยชน์ของทั้ง 2 มิได้ขัดแย้งกันอย่างจริงจัง

การทูตของยุโรป

ยุโรปได้ตั้งระบบการปกครองของตนเหนือประชาชนชาวแอฟริกันตะวันตกโดย
ใช้นโยบายทางการทูตและสงคราม อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี เรียกร้องให้จัดตั้งการ
ปกครองของตนในดินแดนหลายแห่งโดยการสัญญาให้ความคุ้มครองป้องกันซึ่งเชื่อกัน
ว่าหัวหน้าเผ่าตามท้องถิ่น ในสัญญาเหล่านั้นนอกจากจะมีข้อความที่ว่ายุโรปจะให้ความคุ้มครอง
ป้องกันดินแดนต่าง ๆ แล้ว ยังมีข้อความที่ว่าหัวหน้าเผ่าจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของ
ประเทศยุโรป คล้ายกับว่าหัวหน้าเผ่ายินยอมยกดินแดนและประชาชนให้กับประเทศยุโรป
นั้น อย่างไรก็ตาม หัวหน้าเผ่ามักมีความสงสัยในสัญญาเหล่านี้ และมีความเชื่อว่าถ้าหัวหน้า
เผ่าคนใดเซ็นสัญญามอบดินแดนสัญญานั้นก็จะเป็นโมฆะตามกฎหมายประเพณี ใน ค.ศ.
1880 ข้าราชการฝรั่งเศสผู้หนึ่งได้ไปเยี่ยมจักรวรรดิของเชค อาห์มาดู แห่งเชกู และกลับ
มาด้วยสัญญาฉบับหนึ่งซึ่งระบุว่า เชคได้ตกลงที่จะอยู่ภายใต้การคุ้มครองของฝรั่งเศส
ตั้งแต่แม่น้ำไนเจอร์ผ่านไปถึงตลอดจักรวรรดิของพระองค์ แต่สัญญาฉบับสำเนาไม่มีลายเซ็น
ของเชคหรือมีประทับตราจักรวรรดิของพระองค์ ส่วนสัญญาที่มีลายเซ็นของเชคและมีตรา
จักรวรรดิเป็นสัญญาภาษาอารบิกและไม่ได้กล่าวว่าเชคยอมอยู่ใต้อำนาจฝรั่งเศส แต่เป็น
เพียงสัญญาเพื่อสันติภาพและสัญญามิตรภาพเท่านั้น แต่ที่ฝรั่งเศสทำเช่นนั้นเพราะต้องการ
กำจัดคู่แข่งชนชาวยุโรปจึงต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับข้อความในสัญญา

อย่างไรก็ตาม ถ้าหัวหน้าเผ่าเซ็นสัญญาเหล่านี้จริง อาจเป็นเพราะหัวหน้าเหล่านั้น
ไม่เข้าใจข้อความทั้งหมดก็เป็นได้ เมื่อกงสุลเซเวทท์ท่องเที่ยวไปแถบไนเจอร์จึงมีลักษณะ
คล้ายการล่าสัญญากับหัวหน้าเผ่า เช่น เมื่อเดินทางไปถึงโอโปโบ ซึ่งอยู่ภายใต้กษัตริย์จาบา
เซเวทท์ก็ขอให้จาบาเซ็นสัญญาของการป้องกันและการค้าแบบอิสระกับอังกฤษ จาบาเป็น
กษัตริย์ที่ฉลาดได้ถามเซเวทท์ว่าการค้าเสรีหมายถึงอะไร แต่เซเวทท์ไม่สามารถให้คำอธิบาย
ที่เป็นที่พอใจแก่จาบาได้ พระองค์จึงปฏิเสธที่จะเซ็นสัญญา นอกเสียจากว่าข้อความที่เกี่ยว
กับการค้าถูกลบออกไป

ประเทศยุโรปพยายามก่อตั้งการปกครองโดยการบังคับ

อย่างไรก็ตาม ในดินแดนส่วนใหญ่แม้แต่ในดินแดนที่มหาอำนาจยุโรปเรียกร้อง
ที่จะได้รับสัญญาดังกล่าว ยุโรปยังต้องจัดตั้งการปกครองโดยการบังคับ แม้ว่าชาวแอฟริกัน
จะพอใจต่อสินค้าของยุโรปอย่างมากแต่พวกเขาก็มิได้พอใจการปกครองของยุโรปและ

ไม่เคยเชื่อใจชาวยุโรป ชาวแอฟริกันส่วนใหญ่เชื่อว่าวิถีชีวิตของพวกเขาแตกต่างไปจากชาวยุโรปและเชื่อว่าการปกครองของชาวยุโรปจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับวิถีชีวิตของพวกเขา พวกเขาไม่ต้องการเสียสิทธิในการปกครองตนเอง ด้วยเหตุผลเหล่านี้ชาวแอฟริกันจึงไม่สามารถยอมรับการปกครองของยุโรปได้ ดังนั้น ชาวยุโรปจึงต้องหาวิธีเอาชนะชาวพื้นเมืองเหล่านี้เพื่อปกครอง อังกฤษต้องต่อสู้ในสงครามหลายครั้งเพื่อให้ชาวแอฟริกันตะวันตกเป็นคนใต้บังคับของตน อังกฤษต่อสู้กับประชาชนในรัฐต่าง ๆ รวมทั้งหมู่บ้านอีกหลายแห่ง ฝรั่งเศสก็เช่นกันต้องต่อสู้อยู่เป็นเวลานาน ดังนั้น ปัญหาแรกที่ชาวยุโรปเผชิญหน้าในการปกครองแอฟริกาตะวันตกก็คือ การทำให้ชาวแอฟริกันยอมรับการปกครองของยุโรป แต่ชาวยุโรปไม่เคยประสบความสำเร็จทั้งหมดเพราะชาวแอฟริกันตะวันตกไม่เคยยอมรับการปกครองของยุโรปด้วยความเต็มใจเลย

เหตุผลสำหรับความสำเร็จของยุโรป

แม้ว่าการขัดขวางต่อการปกครองของยุโรปจะแผ่ขยายไปอย่างกว้างขวางในแอฟริกาตะวันตก แต่ชาวยุโรปก็ประสบความสำเร็จในการนำชาวแอฟริกันตะวันตกให้อยู่ภายใต้การปกครองของตน ด้วยเหตุผล 2 ประการ ประการแรก ชาวยุโรปมีอาวุธที่ดีกว่าและทหารได้รับการฝึกฝนดีกว่าชาวพื้นเมือง ปืนแมกซิมซึ่งมีบทบาทสำคัญในสงครามเหล่านี้เป็นอาวุธซึ่งชาวพื้นเมืองไม่เคยเห็นหรือเคยได้ยินมาก่อน ประการที่ 2 การขัดขวางของชาวแอฟริกันไม่ร่วมมือกันอย่างดี แต่ละอาณาจักร แต่ละหมู่บ้านต่อสู้เองและพ่ายแพ้อย่างขมขื่นโดยปราศจากความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน แม้แต่รัฐมุสลิมหลายแห่งในซูดานซึ่งมีความผูกพันกันก็ยังพ่ายแพ้ต่อผู้บุกรุกชาวยุโรป นอกจากนั้นความเป็นศัตรูกันอย่างแรงระหว่างหัวหน้าเผ่าก็เป็นประโยชน์ต่อผู้บุกรุกด้วย ซามูรีแห่งกินีและเชก อาห์มาดู แห่งเชกูเป็นศัตรูกันเองรุนแรงมากจนกระทั่งอาห์มาดูพอใจที่จะร่วมมือกับฝรั่งเศสมากกว่า ยิ่งกว่านั้นรัฐที่เคยมีการจัดระเบียบการปกครองอย่างดีหลายแห่งก็อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมในเวลาเดียวกัน เช่น บอร์นูเริ่มเสื่อมอีกครั้งภายหลังสมัย อัล กานะมิ ภายหลังการสิ้นพระชนม์ของมุฮัมเมด เบลโล ใน ค.ศ. 1837 จักรวรรดิฟูลานก็เสียความยิ่งใหญ่ จักรวรรดิเชกูของเชกอาห์มาดู ไม่เคยรวมกันอย่างเป็นระเบียบและไม่เคยมีการปกครองที่ดี จะเห็นได้จากจังหวัดต่าง ๆ พยายามแข็งข้อแยกตัวออกไปเมื่อการแข่งขันของประเทศยุโรปเริ่มขึ้น ฝรั่งเศสถือโอกาสหาประโยชน์จากสถานการณ์เช่นนี้โดยเกลี้ยกล่อมผู้ปลดปล่อยจังหวัดที่ก่อการปฏิวัติและเท่ากับทำให้อาห์มาดู อ่อนแอลง จักรวรรดิของซามูรียังคงอยู่แต่ไม่รวมกันดีเมื่อการแข่งขันเริ่มขึ้น รัฐอะซันเตก็อ่อนแอลงมาก จักรวรรดิไอโยเสื่อม ส่วนอาณาจักร

ดาโฮเมย์เข้มแข็งที่สุดและจัดระเบียบดีที่สุดในบรรดาประเทศแอฟริกาตะวันตกในช่วงก่อนการแข่งขัน แต่ก็ค่อย ๆ อ่อนแอลงโดยสงครามกับเอกบาและต่อสู้กันโดยปราศจากความช่วยเหลือของเพื่อนบ้าน⁶

2. การปกครองของชาติยุโรปและการเจริญเติบโตของลัทธิชาตินิยมในแอฟริกาตะวันตก (ค.ศ. 1900 - 1939)

การปกครองของเยอรมนีในแอฟริกาตะวันตกไม่เสียเวลาเกินกว่า 2-3 ปี ทั้งนี้เพราะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 อังกฤษและฝรั่งเศสยึดโตโกแลนด์ (ค.ศ. 1914) และแคเมอรูน (ค.ศ. 1916) เยอรมนีได้ชัยชนะในเวลาที่ยังระหว่าง ค.ศ. 1884 และ 1914 กำหนดพรแดนของอาณานิคมทั้ง 2 และจัดตั้งการปกครองของตนขึ้น ดังนั้น การปกครองแบบพลเรือนของเยอรมนีที่เหมาะสมจึงมีเวลาเพียงเล็กน้อยที่จะทิ้งอิทธิพลอย่างถาวรในแอฟริกาตะวันตก ใน ค.ศ. 1919 สันนิบาตชาติแบ่งอาณานิคมของเยอรมนีในแอฟริกาตะวันตกทั้ง 2 ดินแดนทางตะวันออกของแต่ละแห่งให้เป็นของฝรั่งเศสขณะที่ส่วนตะวันตกของแต่ละแห่งให้เป็นของอังกฤษ โตโกแลนด์ส่วนที่ถูกแบ่งให้อังกฤษได้รับการปกครองเป็นส่วนหนึ่งของโกลด์โคสต์ ในขณะที่ส่วนแบ่งของอังกฤษจากแคเมอรูน อังกฤษปกครองให้เป็นส่วนหนึ่งของไนจีเรีย สำหรับฝรั่งเศสปกครองส่วนแบ่งทั้ง 2 ของตนแยกออกจากอาณานิคมอื่น ๆ ของตนในแอฟริกาตะวันตกและบริเวณเส้นศูนย์สูตร อย่างไรก็ตาม ทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสแผ่ขยายนโยบายการเมืองขึ้นพื้นฐานแบบเดียวกันไปสู่ดินแดนในอาณัติเหล่านี้ (โตโกแลนด์และแคเมอรูน) เหมือนที่ใช้กับอาณานิคมแอฟริกาตะวันตกของตน ความแตกต่างที่เห็นชัดของดินแดนทั้ง 2 นี้กับอาณานิคมอื่นของอังกฤษและฝรั่งเศส คือ ดินแดนเหล่านี้อยู่ภายใต้การดูแลทั่วไปของสันนิบาตชาติ ฝรั่งเศสไม่สามารถใช้นโยบายบางอย่างที่ฝรั่งเศสใช้ในอาณานิคมของตน เช่น การใช้แรงงานบังคับ เป็นต้น ดังนั้น ประวัติศาสตร์ของการปกครองของยุโรปในแอฟริกาตะวันตกส่วนใหญ่ก็คือ ประวัติศาสตร์ของการปกครองของอังกฤษและฝรั่งเศส⁷

ลักษณะการปกครองของอังกฤษและฝรั่งเศส

อาณานิคมแห่งแรกของฝรั่งเศสในแอฟริกาตะวันตกก็คือเซเนกัล ต่อมาใน ค.ศ. 1893 ก็ได้ไอวอรีโคสต์และกินี ใน ค.ศ. 1900 ยึดได้ดาโฮเมย์ และใน ค.ศ. 1904 ก็ได้รัฐต่าง ๆ ในซูดานซึ่งฝรั่งเศสตั้งเป็นอาณานิคมต่างหาก ดินแดนภายในของแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศสก็อยู่ภายใต้การยึดครองทางทหารจนกระทั่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่ออาณานิคมไอวอรีโคสต์ อัมเปอร์ วอลตา และมอริเตเนียถูกตั้งขึ้น ดังนั้น ฝรั่งเศสตัด

จักรวรรดิแอฟริกาตะวันตกอันกว้างใหญ่ออกเป็น 8 อาณานิคม อย่างไรก็ตาม ฝรั่งเศสก็ใช้นโยบายการปกครองแบบเดียวกันและนโยบายเศรษฐกิจด้วย เพื่อให้เข้าใจอย่างดียิ่งรูปแบบการปกครองของฝรั่งเศสในแอฟริกาตะวันตกจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ทฤษฎีซึ่งวางอยู่เบื้องหลังนโยบาย

นโยบายกลืนชาติของฝรั่งเศส

เนื่องจากผลของการปฏิวัติฝรั่งเศสซึ่งเริ่มขึ้นใน ค.ศ. 1789 ได้มีความเชื่อว่าคนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน รวมทั้งสิทธิของความเป็นพลเมืองฝรั่งเศสของทุก ๆ คนย่อมเท่าเทียมกัน มาตรการอันหลังนี้มาจากความจริงที่ว่าฝรั่งเศสเชื่อว่าวัฒนธรรมและอารยธรรมของฝรั่งเศสดีที่สุดในโลก และเป็นหน้าที่ของประเทศที่จะยอมรับประชาชนของอาณานิคมเข้าสู่อารยธรรมของฝรั่งเศส ฝรั่งเศสเชื่อว่าเพื่อให้ประสบความสำเร็จฝรั่งเศสต้องสอนประชาชนของอาณานิคมในเรื่องภาษาฝรั่งเศส ให้เขารู้กฎหมาย ฝรั่งเศสให้ความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแก่เขา ตลอดแอฟริกาตะวันตกฝรั่งเศส ฝรั่งเศสใช้ทฤษฎีนี้อย่างเต็มที่เพียงในเซเนกัลเท่านั้น ดังนั้นใน ค.ศ. 1848 ฝรั่งเศสให้สัตยาบันฝรั่งเศสแก่ชาวเซเนกัลและให้สิทธิในการเลือกผู้แทนด้วย ด้วยนโยบายกลืนชาติเซเนกัลก็ได้รับรองระบบของรัฐบาลท้องถิ่นซึ่งขึ้นอยู่กับประชาคมต่าง ๆ ใน ค.ศ. 1872 มีประชาคม 2 แห่งในเซเนกัล คือ St. Louise และ Goree ใน ค.ศ. 1880 มีประชาคม Rufisque และใน ค.ศ. 1887 มีประชาคม Dakar แต่ละประชาคม มีสภาซึ่งเลือกโดยผู้ชายผู้ใหญ่ทั้งหมดและโดยประธานของสภา ใน ค.ศ. 1879 มีการจัดตั้งสภาอีกอันหนึ่งชื่อ Conseil du Senegal ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากประชาคมทั้งหมดของเซเนกัล และมีหน้าที่เก็บภาษีและวางข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินสาธารณะ

ประชาคมทั้ง 4 แห่งของเซเนกัลยังเป็นสิ่งที่แปลกในแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศส ประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือทั้งหมดเป็นประชาชนฝรั่งเศส และได้รับสิทธิทางการเมืองเหมือนชาวฝรั่งเศส ขณะที่ประชาชนที่เกิดในส่วนอื่นในแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศสจะสามารถได้สัญชาติฝรั่งเศสก็ต่อเมื่อมีคุณสมบัติ เช่น การอ่าน เขียน และพูดภาษาฝรั่งเศสได้ดีเท่านั้น และต้องจงรักภักดีต่อฝรั่งเศสและทำงานเป็นข้าราชการพลเรือนกับฝรั่งเศสมานาน แต่ผู้ที่เกิดในประชาคมทั้ง 4 ได้รับสัญชาติฝรั่งเศสโดยอัตโนมัติพวกนี้ถูกเรียกว่า “originaires” หมายถึงชาวพื้นเมืองที่กลายเป็นชาวฝรั่งเศสโดยความบริสุทธิ์จากการเกิดของพวกเขา ขณะที่ผู้ที่ได้รับสัญชาติฝรั่งเศสจากที่อื่นในแอฟริกาตะวันตกต้องอยู่ภายใต้กฎหมายฝรั่งเศส แต่พลเมืองในประชาคมทั้ง 4 ยังคงอยู่ภายใต้กฎหมายอิสลามซึ่งเป็นสิทธิพิเศษ

อย่างไรก็ตาม นับจาก ค.ศ. 1880 ขณะที่การปกครองและอิทธิพลของฝรั่งเศสแผ่ขยายไปในแอฟริกาตะวันตกและที่อื่น ๆ ทฤษฎีการกลืนชาติก็ถูกโจมตีอย่างรุนแรง ฝรั่งเศสต้องมีความพยายามอย่างมากต่อการนำนโยบายการกลืนชาติไปใช้กับประเทศแอฟริกาที่มีความเข้มแข็งและติดแน่นกับวัฒนธรรมของตน เนื่องจากประเทศเหล่านี้ไม่ได้รับอิทธิพลจากการติดต่อกับยุโรปมานานนับศตวรรษ จึงเป็นการยากสำหรับฝรั่งเศสซึ่งผิวกายในเซเนกัลที่ซึ่งประชาชนได้รับอิทธิพลอย่างมากมานับศตวรรษ และในระยะนี้เช่นกันที่การแผ่ขยายของฝรั่งเศสในแอฟริกาตะวันตกมีจุดประสงค์อันแรกด้านเศรษฐกิจ เพื่อหาตลาดสำหรับสินค้าฝรั่งเศสและวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรม ดังนั้น นักธุรกิจชาวฝรั่งเศสจึงโจมตีนโยบายกลืนชาติ เพราะทำให้เกิดสังคมของคนไม่รู้หนังสือและขัดขวางผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ พวกเขากลัวว่าชาวอาณานิคมที่ถูกกลืนชาติจะกลายเป็นคู่แข่งทางเศรษฐกิจที่น่ากลัว พวกเขาสงสัยว่าเป็นไปได้อย่างไรที่จะกลืนชาติประชาชนทั้งหมดของแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศส นอกจากนั้นชาวฝรั่งเศสยังเห็นว่าชาวแอฟริกันเป็นคนละเชื้อชาติกับพวกตน จึงไม่สามารถรับเอาวัฒนธรรมฝรั่งเศสได้ ผลของการขัดขวางอย่างรุนแรงทำให้ฝรั่งเศสต้องเลิกผูกมัดตัวเองต่อนโยบายกลืนชาติใน ค.ศ. 1905 ถึงแม้ว่าอิทธิพลของนโยบายดังกล่าวยังเข้มแข็งอยู่⁸

ในการแทนที่นโยบายกลืนชาติฝรั่งเศสจึงหันมาหานโยบายการรวมกัน (association) ตามหลักอันนี้ฝรั่งเศสจะเคารพวัฒนธรรมของชาวพื้นเมือง อนุญาตให้แต่ละกลุ่มพัฒนาไปตามทางของตนเองมากกว่าที่จะบังคับให้พวกเขารับเอาอารยธรรมฝรั่งเศส และเพื่อให้จุดประสงค์บรรลุเป้าหมายฝรั่งเศสควรจะต้องปกครองแต่ละกลุ่มโดยผ่านสถาบันการเมืองตามประเพณีของชาวพื้นเมือง ถึงแม้ว่านโยบายนี้ให้อิทธิพลต่อนโยบายอาณานิคมของฝรั่งเศสช้ากว่าแต่ก็ไม่เคยมีอิทธิพลต่อนโยบายโดยสมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม ผลของทฤษฎีนี้ก็ คือ ส่วนที่เหลือของแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศสมีสถาบันรัฐบาลท้องถิ่นซึ่งแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจากสถาบันของเซเนกัล ชาวฝรั่งเศสปกครองคนใต้บังคับโดยผ่านหัวหน้าท้องถิ่น 3 ระดับ คือ พวกแรก ได้แก่ หัวหน้าสูงสุดของจังหวัดมักเป็นผู้ที่สืบอำนาจจากหัวหน้าเผ่าที่มีอิทธิพลในช่วงเวลาที่ยังไม่เป็นอาณานิคม พวกที่ 2 ได้แก่ หัวหน้าอำเภอ คือ ประชาชนธรรมดาแต่มีความสามารถ ซึ่งฝรั่งเศสเป็นผู้แต่งตั้ง อำเภอเป็นหน่วยการปกครองที่ฝรั่งเศสตั้งขึ้น พวกที่ 3 ได้แก่ หัวหน้าหมู่บ้านมักเป็นหัวหน้าตามประเพณีของชุมชนของพวกเขา หัวหน้าหมู่บ้านรับผิดชอบต่อการเก็บภาษีซึ่งตั้งโดยรัฐบาล และต้องรักษากฎหมายและคำสั่งของฝรั่งเศส จับกุมผู้ทำผิด ช่วยเหลือ

ในเวลาเกิดภัยต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม หรือโรคระบาด และมีหน้าที่จัดหาอาหารสำหรับใช้ใน ฤดูข้าวแล้ง ตลอดจนรักษาดินด้วย ส่วนหัวหน้าอำเภอเก็บบัญชีรายชื่อผู้ย้ายภายในอำเภอ ของตน ช่วยรัฐบาลในการรวบรวมประชาชนสำหรับกองทัพและจัดหาแรงงานบังคับ สำหรับสร้างถนนหรืองานสาธารณะอื่น ๆ สิ่งนี้เป็นระบบของรัฐบาลท้องถิ่นในส่วนที่ เหลือของแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศสนอกจากเซเนกัล

การปกครองของฝรั่งเศสที่รวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง

การปกครองของฝรั่งเศสในแอฟริกาตะวันตกมีลักษณะที่เด่นอีกอย่างหนึ่งคือการ รวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง ฝรั่งเศสเชื่อในรัฐบาลที่เข้มแข็งและรวมอำนาจ เนื่องจากผล ของประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นในบางครั้งในประวัติศาสตร์ของฝรั่งเศส ฝรั่งเศสจึงสรุปว่า รัฐบาลท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะเป็นอันตรายต่อฝรั่งเศส ฝรั่งเศสเชื่อในควมมีประสิทธิภาพ และความเป็นระเบียบและถ้าอุดมคติทั้ง 2 นี้ประสบความสำเร็จก็หมายความว่าต้องได้ รับการดำเนินงานจากศูนย์กลาง

อาณานิคมของฝรั่งเศสในแอฟริกาตะวันตกถูกแบ่งเป็นหน่วยต่าง ๆ เรียกว่าจังหวัด ซึ่งแต่ละแห่งอยู่ภายใต้ข้าราชการการเมืองเรียกว่า Commandant จังหวัดใหญ่มักแบ่งออกเป็นหลายหน่วยเรียกว่า sub-divisions ซึ่งแต่ละ sub-divisions อยู่ภายใต้ข้าราชการที่เรียก ว่า chef de sub-division ข้าราชการพวกหลังนี้ต้องรับผิดชอบต่อ commandant และ com- mandant ก็ต้องรับผิดชอบต่อข้าหลวงผู้เป็นหัวหน้าการปกครองในอาณานิคม และข้าหลวง นี้ต้องรับผิดชอบต่อข้าหลวงใหญ่ในดakar (เมืองหลวงของเซเนกัล) ผู้เป็นหัวหน้าฝ่าย บริหารของแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศส ข้าหลวงใหญ่มีหน้าที่ควบคุมประกาศและกฎ- หมายซึ่งออกโดยรัฐสภาฝรั่งเศสว่าได้รับการปฏิบัติโดยเรียบร้อยหรือไม่ ข้าหลวงใหญ่มี สิทธิไปร่วมประชุมกับกระทรวงอาณานิคมและด้วยเหตุนี้ข้าราชการทุกคนในแอฟริกา ตะวันตกของฝรั่งเศสต้องทำงานตามคำสั่งของข้าหลวงใหญ่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอุป- สรรคของการคมนาคมในบางแห่งทำให้ข้าราชการตามท้องถิ่นมักปฏิบัติงานเองโดยไม่ได้ รับฟังคำสั่งจากข้าหลวงใหญ่ ในบางครั้งข้าหลวงใหญ่ของแอฟริกาตะวันตกเป็นคนเดียวกับ ข้าหลวงใหญ่ของเซเนกัล แต่ใน ค.ศ. 1904 ตำแหน่งข้าราชการทั้ง 2 แยกจากกัน นอกจากนั้นยังมีสภาซึ่งพบกันปีละครั้งเพื่อรับนโยบายของรัฐบาลจากข้าหลวงใหญ่และ ปรีกษาเกี่ยวกับเงินทุนของรัฐบาลและของแต่ละอาณานิคม ดังนั้น แอฟริกาตะวันตกของ ฝรั่งเศสจึงมีลักษณะคล้ายสหพันธรัฐซึ่งประกอบด้วยดินแดนต่าง ๆ เชื่อมด้วยกันโดย

ผ่านข้าหลวงใหญ่ไปสู่รัฐบาลของฝรั่งเศส ลักษณะดังกล่าวมาเป็นรูปแบบที่สำคัญของ รัฐบาลฝรั่งเศสในแอฟริกาตะวันตกจนกระทั่งสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

ประชาชนในแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศสแบ่งเป็น 2 พวก⁹ พวกแรกได้แก่พลเมือง ฝรั่งเศส ซึ่งหมายถึงชาวฝรั่งเศสผู้เข้ามาตั้งหลักแหล่งและชาวพื้นเมืองผู้มีคุณสมบัติได้ รับสัญชาติฝรั่งเศส พวกนี้ได้รับยกเว้นจากการเป็นแรงงานที่ถูกบังคับ อย่างไรก็ตาม ใน หมู่พวกแรกนั้นก็ยังมีความแตกต่างกันเองอีกหลายประการ ส่วนพวกที่ 2 ก็คือพวกอยู่ได้ บังคับฝรั่งเศส พวกนี้ไม่ถูกกลืนโดยวัฒนธรรมฝรั่งเศส แต่อาจถูกจับและถูกดำเนินคดี โดยข้าราชการของรัฐบาลได้ตามอำเภอใจและถูกบังคับให้แรงงานทั้งในการก่อสร้างและ ถูกเกณฑ์เข้าสู่กองทัพด้วย และถือว่าเป็นพลเมืองชั้นที่ 2 การแบ่งเช่นนี้ดำเนินต่อไปจน ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

การปกครองทางอ้อมของอังกฤษ

อังกฤษเหมือนกับฝรั่งเศสอย่างหนึ่งคือมีความเชื่อว่าสถาบันทางวัฒนธรรมและ สังคมของพวกตนดีที่สุดในโลก แต่ที่ไม่เหมือนฝรั่งเศสก็คือชาวอังกฤษเชื่อกันว่าชาว แอฟริกันอยู่ได้บังคับของตนแล้วหลังมาจนกระทั่งไม่สามารถรับอารยธรรมของพวกเขา ได้ และไม่มีประโยชน์อะไรที่จะแนะนำสถาบันที่สูงส่งของตนให้ ความจริงแล้วพวกเขา เชื่อว่าความพยายามใด ๆ ที่จะบังคับชาวแอฟริกันให้รับเอาระบบและการปฏิบัติทางการ เมืองของอังกฤษจะนำไปสู่ความแตกแยกและความยุ่งยากเท่านั้น แต่ในเวลาเดียวกันมี ชาวอังกฤษเชื่อว่าชาวแอฟริกันควรได้รับการแนะนำความคิดที่ทันสมัยของรัฐบาลซึ่ง หมายถึงความคิดแบบอังกฤษนั่นเอง ปัญหาที่อังกฤษจะทำสิ่งนี้ได้อย่างไรโดยปราศจาก การทำลายวัฒนธรรมและสังคมของชาวแอฟริกัน บางครั้งอังกฤษเชื่อว่าวิธีที่ดีที่สุดก็คือ ทำให้สถาบันแอฟริกันบริสุทธิ์และปกครองชาวแอฟริกันโดยผ่านชาวแอฟริกันเอง การ ปฏิบัติต่าง ๆ เช่น การบูชาวิญญาณ การค้าทาส การฆาตกรรมและสมาคมลับจะต้อง ถูกกำจัด ภายหลังจากนั้นความคิดใหม่เกี่ยวกับรัฐบาลและการพัฒนาก็จะได้รับการแนะนำ สู่สังคมแอฟริกาโดยผ่านสิ่งที่ยังคงอยู่ของระบบประเพณีเดิม

ที่กล่าวมามีได้เป็นเหตุผลอันเดียวว่าทำไมอังกฤษจึงเลือกปกครองผู้อยู่ได้บังคับโดย ผ่านสถาบันการเมืองแบบแอฟริกัน บ่อยครั้งที่อังกฤษพบว่ารัฐบาลไม่มีคนพอที่จะควบคุม ดินแดนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะว่ารัฐบาลอังกฤษมิได้เตรียมตัวให้ จ่ายเงินจำนวนมากสำหรับอาณานิคม และอีกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะอากาศของแอฟริกา

ตะวันตกไม่เหมาะแก่การบริหารงานในหมู่ชาวอังกฤษ และไม่เคยมิว่าที่ตนมาแอฟริกาตะวันตกนั้นเพราะมีจุดประสงค์ทางเศรษฐกิจ โดยต้องการสร้างตลาดสำหรับสินค้าของตน และสนับสนุนชาวแอฟริกันให้ผลิตวัตถุดิบซึ่งพวกเขาต้องการ ความประสงค์เช่นนี้ของชาวอังกฤษจึงไม่จำเป็นต้องทำลายวัฒนธรรมของชาวแอฟริกัน ดังนั้น ชาวอังกฤษจึงมักไม่นำตนเองเข้าเกี่ยวข้องในเรื่องการปกครองอาณานิคมของตนในแอฟริกาตะวันตก

ด้วยเหตุผลเหล่านี้ อังกฤษจึงปกครองอาณานิคมโดยทางอ้อมคือปกครองผ่านหัวหน้าท้องถิ่นซึ่งเคยปกครองประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ มาก่อนที่จะตกเป็นอาณานิคม จะเห็นได้ว่า จอร์จ แมกลิน ร่วมมือกับหัวหน้าพื้นเผ่าในการรักษากฎหมายและคำสั่งบนฝั่งโกลด์โคสต์ ใน ค.ศ. 1878 ผู้มีอำนาจในโกลด์โคสต์ออกคำสั่งให้อำนาจแก่หัวหน้าเผ่าของอาณานิคมและที่ปรึกษาของเขาในการออกกฎหมายเกี่ยวกับท้องถิ่นและตั้งศาลพิจารณาคดีผู้พยายามทำลายกฎหมายเหล่านี้ หัวหน้าเผ่าและที่ปรึกษาของเขายังได้รับสิทธิในการพิจารณาคดีซึ่งไม่รุนแรงนัก

นับตั้งแต่ ค.ศ. 1900 นโยบายการใช้หัวหน้าเผ่าชาวแอฟริกันในรัฐบาลท้องถิ่นก็ถูกตั้งขึ้นอย่างเรียบร้อยในแอฟริกาตะวันตกของอังกฤษ ในปีนั้น เซอร์ เฟรดเดอริก ลูการ์ดได้เป็นข้าหลวงใหญ่ของไนจีเรียเหนือซึ่งเป็นดินแดนในอารักขาของอังกฤษ ลูการ์ดพบว่าตนไม่มีข้าราชการชาวยุโรปเพียงพอในการปกครองดินแดนอย่างมีประสิทธิภาพ ดินแดนในอารักขาไม่เพียงแต่กว้างขวางเท่านั้นแต่ยังไม่มีถนนที่ดี ดังนั้น ลูการ์ดจึงมีความสุขที่พบว่าเจ้าผู้ครองแห่งนั้นมีรัฐบาลซึ่งรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางซึ่งเขาสามารถใช้ได้ง่ายและถูกด้วย และเนื่องจากเจ้าฟูลานมิได้ต่อต้านชัยชนะของอังกฤษอย่างรุนแรง ลูการ์ดจึงไม่กลัวที่จะใช้เขา พวกเจ้าเหล่านี้เป็นฝ่ายเดียวกับลูการ์ดและมีความสุขที่พบว่าอังกฤษไม่มีความตั้งใจจะเข้ามาแทนที่พวกเขาอย่างสมบูรณ์ และจะเคารพกฎการสืบสันตติวงศ์ของพวกเขา ใน ค.ศ. 1904 ลูการ์ดสามารถทำให้หัวหน้าเผ่าจ่าย $\frac{1}{4}$ ของรายได้ที่พวกเขาเก็บจากภาษีเข้าสู่รัฐบาลกลาง ขณะที่ส่วนที่เหลือให้เก็บไว้ใช้สำหรับวัตถุประสงค์ส่วนตัว

ลูการ์ดได้จากไนจีเรียเหนือไปใน ค.ศ. 1906 ระหว่าง ค.ศ. 1906 และ 1911 ผู้ที่สืบอำนาจต่อจากลูการ์ดรับนโยบายเดิมมาใช้แต่ได้พัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม พวกเขาทำให้หัวหน้าเผ่าตกลงก่อตั้งสิ่งที่เรียกว่า Native Treasuries รายได้ซึ่งเข้ามาสู่ศาลตามท้องถิ่นในรูปของค่าธรรมเนียม หรือค่าปรับ ก็จะต้องให้แก่ Native Treasuries ด้วย เงินทั้งหมดนี้ใช้จ่ายในการจัดหาความสุขสบายของประชาชนตามท้องถิ่นและจ่ายให้แก่ข้าราชการของรัฐบาลท้องถิ่นด้วย ผู้ที่มีอำนาจต่ำกว่าเจ้าผู้ครองอาศัยอยู่ในตำแหน่งหัวหน้าส่วนตำบล

รูปที่ 11 : เฟรดเดอริก ลูการ์ด

Ibid., P. 156.

และต่ำลงมากก็เป็นหัวหน้าหมู่บ้าน ถ้าอังกฤษต้องการทำบางสิ่งบางอย่างกับออกแก่เจ้าผู้ครองเหล่านี้ แล้วเจ้าผู้ครองก็จะส่งต่อไปยังหัวหน้าส่วนตำบลและหัวหน้าส่วนหมู่บ้านตามลำดับ ซึ่งหัวหน้าหมู่บ้านจะเป็นผู้สั่งให้ประชาชนปฏิบัติตามคำสั่งของอังกฤษ

โดยวิธีการปกครองดังกล่าว อังกฤษประสบความสำเร็จในการนำดินแดนอันกว้างใหญ่ให้อยู่ภายใต้การควบคุมของอังกฤษอย่างรวดเร็วและไม่สิ้นเปลืองมาก อย่างไรก็ตามอังกฤษยกย่องวิธีการของลูการ์ตมากที่สุด ใน ค.ศ. 1912 ลูการ์ตกลับมาในจีเรียและใน ค.ศ. 1914 เขาสามารถนำในจีเรียทั้งเหนือและใต้ให้อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน

ลูการ์ตออกไปจากในจีเรียใน ค.ศ. 1919 และใน ค.ศ. 1922 ได้พิมพ์หนังสือที่มีชื่อเสียงของเขาชื่อ *The Dual Mandate in Tropical Africa* ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดถึงทฤษฎีของวิธีการโดยเฉพาะของการปกครองชาวแอฟริกันโดยผ่านหัวหน้าเผ่า ในช่วงเวลานี้ลูการ์ตมีชื่อเสียงมากว่าเป็นนักปกครองอาณานิคมที่ยิ่งใหญ่¹⁰ แม้แต่สันนิบาตชาติยังเชิญให้เขาไปให้คำแนะนำว่าประชาชนที่ไม่มีอิสระควรจะได้รับ การปกครองให้ได้อย่างไร อาจกล่าวได้ว่าปัญหาการปกครองอาณานิคมในแอฟริกาตะวันตกจะได้รับการแก้ไขถ้าอาณานิคมในแอฟริกาตะวันตกทั้งหมดรับเอาการปกครองทางอ้อมของลูการ์ตไปใช้ นับจาก ค.ศ. 1931 สถานิติบัญญัติของรัฐบาลท้องถิ่นในโกลด์โคสต์ พยายามใช้หลักเหล่านี้ต่อพวกพื้นเผ่าและนับจาก ค.ศ. 1935 ก็ใช้กับพวกอะซันเต และต่อมาก็ใช้กับเชยราเลโอนและแกมเบีย วิธีการใช้หัวหน้าเผ่าในรัฐบาลท้องถิ่นของลูการ์ตมีชื่อเสียงมากกว่าวิธีการของนักปกครองคนอื่นผู้ซึ่งมีวิธีการที่แตกต่างไปจากเขา

ความแตกต่างระหว่างนโยบายการปกครองของอังกฤษและฝรั่งเศส

มีความแตกต่างที่สำคัญ 2 ประการระหว่างวิธีการใช้หัวหน้าเผ่าชาวแอฟริกันในรัฐบาลท้องถิ่นของฝรั่งเศสและอังกฤษ ประการแรก อังกฤษพยายามอย่างยิ่งที่จะเห็นหัวหน้าเผ่าทั้งหมดที่อังกฤษใช้นั้นเป็นผู้ปกครองตามประเพณี ขณะที่ฝรั่งเศสไม่ได้คิดแบบนั้นเพราะหัวหน้าส่วนตำบลมักจะไม่ได้เป็นหัวหน้าตามประเพณี ความแตกต่างที่สำคัญอันดับ 2 ระหว่างวิธีการของอังกฤษและฝรั่งเศสก็คือ อังกฤษมีแนวโน้มที่จะเคารพหัวหน้าเผ่าและให้อำนาจแก่พวกเขามากกว่าที่ฝรั่งเศสทำ ผลของความแตกต่างประการที่ 2 นี้ก็คือระบบของฝรั่งเศสนำไปสู่รัฐบาลที่มีประสิทธิภาพมากกว่า เพราะข้าราชการฝรั่งเศสเฝ้ามองดูทุกสิ่งทุกอย่างที่หัวหน้าเผ่าทำอย่างใกล้ชิด ขณะที่ข้าราชการอังกฤษปล่อยให้ทำงานอยู่ในมือของหัวหน้าเผ่า อย่างไรก็ตาม วิธีการของทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสก็นำไปสู่อันเดียวกัน นั่นคือการทำให้หัวหน้าชาวแอฟริกันสูญเสียลักษณะตามประเพณีเดิม หัวหน้า

เหล่านั้นกลายเป็นผู้ที่มีอิสระจากประชาชนและกลายเป็นบุคคลที่ขึ้นอยู่กับนายของอาณานิคมของตน นอกจากนี้วิธีการของทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสได้ยุติการปฏิบัติหน้าที่ตามประเพณีหลายอย่างซึ่งทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสมองดูว่าไม่เจริญ

โครงสร้างของรัฐบาลกลางของอังกฤษในอาณานิคมแอฟริกาตะวันตกก็แตกต่างจากของฝรั่งเศสอังกฤษปกครองอาณานิคมแต่ละแห่งแตกต่างกัน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะอาณานิคมของอังกฤษมีความแตกแยกอย่างกว้างมากจนกระทั่งอังกฤษไม่สามารถปกครองอย่างมีประสิทธิภาพจากศูนย์กลาง ใน ค.ศ. 1820 อังกฤษพยายามปกครองโกลด์โคสต์และแกมเบียจากศูนย์กลางในฟรีทาวน์ แต่ในไม่ช้าก็พบว่าไม่ประสบผลสำเร็จ แต่เป็นความจริงที่ว่าอังกฤษปกครองอาณานิคมของตนแต่ละแห่งในแอฟริกาตะวันตกเป็นอิสระจากกัน ดังได้เห็นแล้วว่าในอาณานิคมแต่ละแห่งได้ปกครองชาวแอฟริกันผ่านหัวหน้าเผ่า ต่อมาวิธีพิเศษของลูการ์ด คือการปกครองทางอ้อมก็ถูกนำไปใช้ ในขณะเดียวกันอังกฤษแบ่งดินแดนในแอฟริกาตะวันตกแต่ละแห่งออกเป็นส่วนสำคัญ 2 ส่วน ส่วนแรกคือดินแดนตามชายฝั่งซึ่งอิทธิพลของยุโรปมีอยู่ก่อนแล้วเป็นเวลานาน ในดินแดนนี้อังกฤษใช้นโยบายที่เรียกว่าระบบ คราวน์ โคลนี (Crown colony) ลักษณะที่สำคัญของระบบนี้ก็คือ ข้าหลวงมีหน้าที่ออกกฎหมายสำหรับอาณานิคมโดยคำแนะนำของสภานิติบัญญัติซึ่งควบคุมโดยข้าราชการของรัฐบาล ดินแดนส่วนที่สองคืออาณานิคมบริเวณดินแดนภายในทวีป อังกฤษใช้ระบบดินแดนในอารักขา ดินแดนเหล่านี้ไม่ได้อยู่ภายใต้อิทธิพลของยุโรปมานานเหมือนดินแดนส่วนแรก ลักษณะที่สำคัญของระบบอารักขาคือข้าหลวงออกกฎหมายสำหรับประชาชนโดยไม่ได้รับคำแนะนำจากประชาชนกลุ่มใดที่คาดว่าเป็นตัวแทนประชาชนของดินแดนอารักขา

ใน ค.ศ. 1874 ได้มีการตั้งสภานิติบัญญัติขึ้นในโกลด์โคสต์ ซึ่งมีอำนาจในการออกกฎหมายสำหรับอาณานิคม ตั้งรัฐบาลท้องถิ่นเก็บภาษีและสนับสนุนให้มีสวัสดิการต่าง ๆ จนกระทั่ง ค.ศ. 1946 รัฐอะซันเต ซึ่งเป็นดินแดนในอารักขาและโกลด์โคสต์ อยู่ภายใต้สภานิติบัญญัตินี้ด้วยกัน ในไนจีเรียมีสภานิติบัญญัติ ใน ค.ศ. 1862 และใน ค.ศ. 1914 ลูการ์ดเปลี่ยนชื่อสภานิติบัญญัติให้เป็นสภาไนจีเรียซึ่งได้รับอำนาจในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อประเทศทั้งหมด

อังกฤษต่างจากฝรั่งเศสที่ว่า อังกฤษไม่พยายามให้นโยบายอาณานิคมผ่านกฎหมายในลอนดอน ข้าหลวงของอาณานิคมแต่ละแห่งตั้งกฎหมายขึ้นมาตามสภาพความจำเป็นของดินแดนภายใต้อำนาจของพวกเขา อย่างไรก็ตาม ก่อนที่กฎหมายเหล่านี้จะได้รับการ

ปฏิบัติ ต้องส่งไปให้รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศสำหรับอาณานิคม ซึ่งอยู่ในลอนดอน พิจารณาก่อนเพื่อการอนุมัติ และถ้ารัฐมนตรีพบว่ากฎบางอย่างไม่สมควรเขาก็จะสั่งให้ ยกเลิกได้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายหลายฉบับของอาณานิคมแอฟริกาตะวันตกของ อังกฤษมีแนวโน้มขึ้นอยู่กับหลักอันเดียวกัน

นโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

นโยบายของอังกฤษและฝรั่งเศสต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของอาณานิคมแอฟริกา ตะวันตกมีลักษณะคล้ายกัน ทั้ง 2 ประเทศสนับสนุนชาวแอฟริกันตะวันตกให้ผลิตวัตถุดิบ เพื่อการอุตสาหกรรมของตน (อังกฤษและฝรั่งเศส) ทั้ง 2 ประเทศตระหนักดีว่าวัตถุดิบ ซึ่งเป็นสินค้าออกจะนำเงินจำนวนมากมาสู่มือของชาวแอฟริกัน และด้วยเงินจำนวนนี้ ชาวแอฟริกันก็จะมีความสามารถมากขึ้นในการซื้อสินค้าหัตถกรรมของยุโรป นโยบาย เศรษฐกิจของอังกฤษและฝรั่งเศสจึงมีลักษณะที่ทำเพื่อตนเองเพื่อประโยชน์ของมหาอำนาจ อาณานิคมเอง ตลอดเวลาที่มหาอำนาจปกครองอาณานิคมเหล่านี้ ได้พยายามเพิ่มการผลิต พืชผลให้เป็นสินค้าออก แต่ไม่เคยพยายามสนับสนุนการผลิตอาหารที่เป็นสินค้าสำคัญของ ประเทศที่ชาวพื้นเมืองบริโภค ทั้ง 2 ประเทศพยายามปรับปรุงการผลิตยาง ปาล์ม โกโก้ ฝ้าย และพืชผลอื่น ๆ แต่ไม่เคยพยายามค้นหาวិธีที่ดีและถูกกว่าสำหรับการปลูกและรักษา พันธุ์ไม้พื้นเมือง มหาอำนาจอาณานิคมทั้ง 2 ไม่เคยสนใจในการสร้างอุตสาหกรรมใน อาณานิคมแอฟริกาตะวันตก ความจริงแล้วข้าราชการฝรั่งเศสตามท้องถิ่นก็เคยมีความ พยายามในการก่อตั้งอุตสาหกรรมในดินแดนที่ตนควบคุมแต่ต้องถูกขัดขวางโดยนักธุรกิจ ชาวฝรั่งเศสซึ่งกลัวว่าอุตสาหกรรมของอาณานิคมจะมาแข่งขันกับอุตสาหกรรมของฝรั่งเศส ด้วยเหตุนี้เองจะเห็นว่าผลิตผลต่าง ๆ เช่น โกโก้ ไม้ น้ำมันปาล์ม ถั่วลิสง หนังสัตว์ ฝ้าย และยาง ซึ่งมีในแอฟริกาตะวันตก และนักธุรกิจชาวฝรั่งเศสซื้อไปในราคาถูกกลับไปฝรั่งเศส เพื่อดำเนินงานผลิตรายใหม่ในรูปต่าง ๆ แล้วส่งกลับมาแอฟริกาตะวันตก ขายในราคา ที่ได้กำไรอย่างมาก

ชาวยุโรปยกเลิกการค้าโดยการแลกเปลี่ยนซึ่งเป็นการซื้อขายแบบพื้นเมืองโดยให้ เหตุผลว่าการค้าแบบนี้ไม่สามารถทำให้ธุรกิจเจริญก้าวหน้า พวกเขาแนะนำการซื้อขาย แบบของตนซึ่งช่วยเพิ่มความรวดเร็วของเศรษฐกิจและการค้าจะเจริญรุ่งเรืองก็ต้องมีระบบ การคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ แม่น้ำในแอฟริกาตะวันตกไม่สามารถแล่นเรือไปได้ใน ระยะทางไกลหรือตลอดทั้งปี เช่น แม่น้ำไนเจอร์และเซเนกัล แม่น้ำบางแห่งไม่สามารถ ตอบสนองจุดประสงค์ด้านการคมนาคม ดังนั้น ทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสจึงตัดสินใจสร้าง

ทางรถไฟและถนนสายใหม่ในแอฟริกาตะวันตกเพื่อเป็นวิถีแก้ปัญหาคมนาคม ระหว่าง ค.ศ. 1882 และ 1906 ฝรั่งเศสสร้างทางรถไฟยาว 320 ไมล์จากเคยสบนแม่น้ำเซเนกัล ไปยังบามาโกบนแม่น้ำไนเจอร์ ให้เชื่อมระหว่างแม่น้ำทั้งสอง นอกจากนั้นฝรั่งเศสยังตระหนัก ว่าท่าเรือเซนต์ หลุยส์ ไม่มีความเหมาะสมสำหรับเรือเดินสมุทรบรรทุกสินค้า ฝรั่งเศส จึงสร้างทางรถไฟให้เชื่อมท่าเรือกับเมืองดาการ์ ซึ่งมีท่าจอดเรือที่ดีกว่า ใน ค.ศ. 1923 ฝรั่งเศสสร้างทางรถไฟอีกสายหนึ่งเชื่อมเส้นทางที่ดาการ์กับเส้นทางเคยสบามาโก นอกจากนั้นยังสร้างเส้นทางอื่นเพื่อให้เข้าไปในซูดานได้ง่าย

อังกฤษก็มีความพยายามมากเช่นกันในการสร้างทางรถไฟในอาณานิคมแอฟริกา ตะวันตกของตน ในแกมเบียซึ่งเป็นประเทศเล็กมีแม่น้ำแกมเบียเป็นแม่น้ำสำคัญและใช้ ประโยชน์ได้ดี อังกฤษจึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องสร้างทางรถไฟ โดยอังกฤษสร้างถนนขึ้น แทน แกมเบียยังโชคดีที่มีอาชรรรมชาติที่เมืองบาทรัสท์ การสร้างทางรถไฟเริ่มขึ้นใน เซียร์ราเลโอนใน ค.ศ. 1896 ในโกลด์โคสต์ใน ค.ศ. 1898 และในไนจีเรีย ค.ศ. 1896 ใน ค.ศ. 1932 มีทางรถไฟยาวประมาณ 31 ไมล์ในเซียร์ราเลโอน 510 ไมล์ในโกลด์โคสต์ และ 1,905 ไมล์ในไนจีเรีย การสร้างทางรถไฟในอาณานิคมของอังกฤษก็เพื่อจุดประสงค์ทางเศรษฐกิจ เป็นอันดับแรกเหมือนของฝรั่งเศส ทางรถไฟสายสำคัญผ่านเหมืองทองและมีประโยชน์ สำหรับการขนส่งเครื่องมือหนักที่จำเป็นต่อการขุดทองที่อยู่ในที่ลึกมาก ๆ เส้นทางรถไฟ บางสายผ่านดินแดนที่ผลิต โกโก้ ปาล์ม ถั่วลิสง หนังสัตว์ นอกจากทางรถไฟแล้วอังกฤษ ยังสร้างถนน ท่าเรือก็ได้รับการปรับปรุง อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติทางเส้นทางคมนาคม ดังกล่าวนั้นมิได้ตอบสนองจุดประสงค์ทางเศรษฐกิจอย่างเดียวนั้น เส้นทางคมนาคม เหล่านี้ของอังกฤษและฝรั่งเศสช่วยให้การเคลื่อนที่ของทหารและตำรวจทำได้สะดวกและ รวดเร็วไปสู่ดินแดนที่ถูกทำลาย

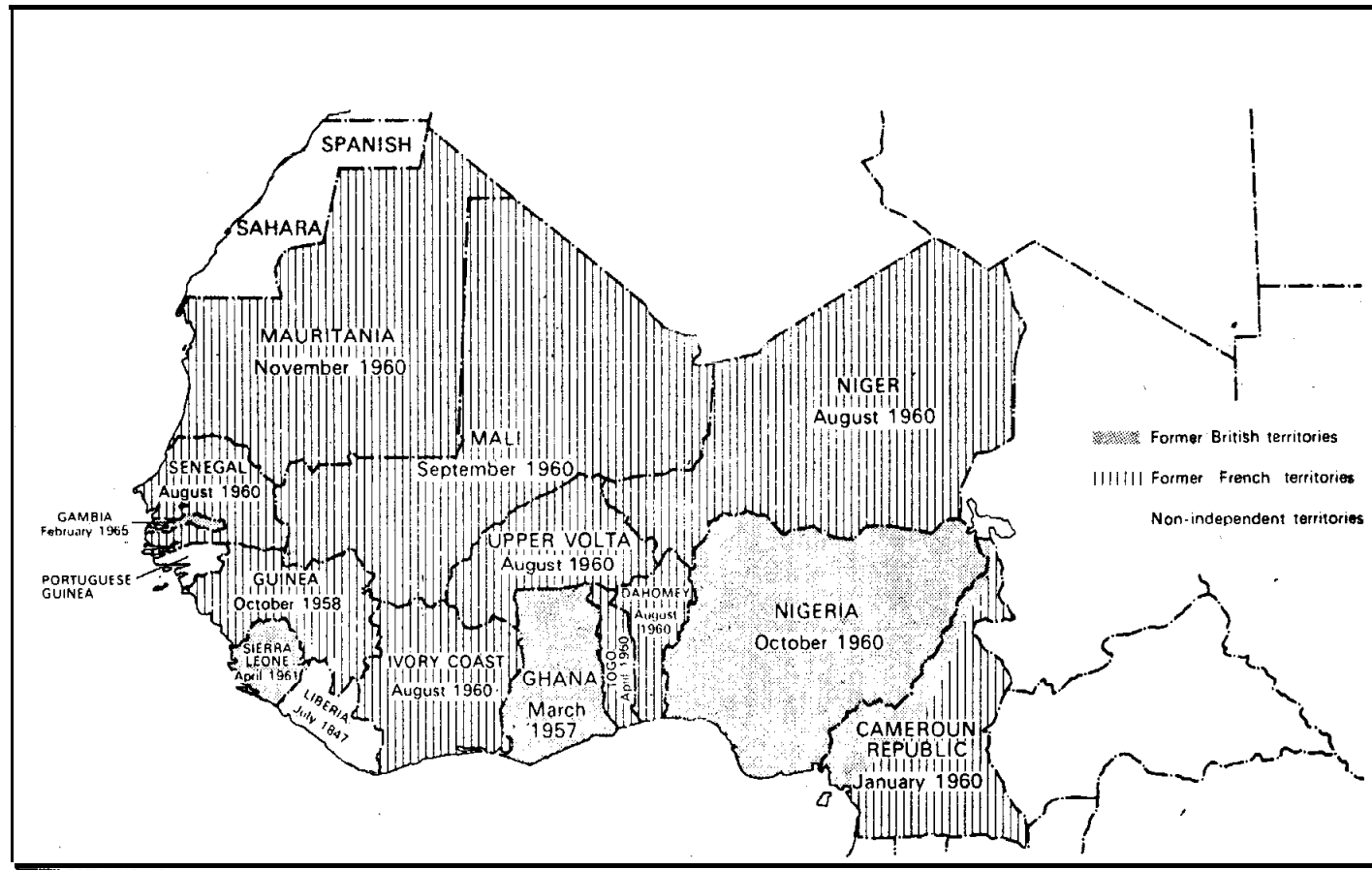
นอกเหนือจากการช่วยสร้างทางรถไฟ ถนน และท่าเรือแล้ว อังกฤษและฝรั่งเศส ยังกระทำสิ่งอื่นอีกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ ฝรั่งเศสไม่มีเงินมากพอที่จะใช้จ่าย ในอาณานิคมในแอฟริกาตะวันตก ขณะที่นักธุรกิจของประเทศเต็มใจที่จะลงทุนในอาณานิคมนี้ แต่นักธุรกิจชาวอังกฤษยังได้เปรียบกว่าชาวฝรั่งเศสในเรื่องนี้ นับจาก ค.ศ. 1929 รัฐบาลอังกฤษเริ่มกันเงิน 1 ล้านปอนด์ทุกปีเพื่อส่งเสริมทรัพยากรที่ขาดแคลนของอาณานิคม แต่ปรากฏว่าเงินจำนวนนี้น้อยเกินไปที่จะบริการจุดประสงค์อันยิ่งใหญ่ อาณานิคม ยังต้องขึ้นกับเงินจากท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ใน ค.ศ. 1940 ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เกิดขึ้นเกี่ยวกับนโยบายของอังกฤษ เพราะในปีนั้นอังกฤษออกพระราชบัญญัติชื่อ Colonial

Development and Welfare Act ซึ่งช่วยให้อังกฤษกันเงินไว้ 5,000,000 ปอนด์ ประจำปีสำหรับการพัฒนาดินแดนของตน เงินอีกจำนวน 500,000 ปอนด์ถูกกันไว้เพื่อส่งเสริมการค้าใน ค.ศ. 1945 มีการออกกฎหมายอีกฉบับหนึ่งซึ่งให้อำนาจแก่รัฐบาลอังกฤษในการใช้จ่ายเงิน 120,000,000 ปอนด์ในอาณานิคม ในช่วง ค.ศ. 1945 – 55 เพื่อสนับสนุนให้เงินจำนวนนี้กระจายไปตามความจำเป็นจึงมีแผนการพัฒนาอาณานิคมในระยะ 10 ปี ใน ค.ศ. 1946 ฝรั่งเศสทำตามอย่างอังกฤษโดยการออกกฎหมายสนับสนุนรัฐบาลให้จ่ายเงินพัฒนาอาณานิคมของตน

ผลของนโยบายเศรษฐกิจของอังกฤษและฝรั่งเศส

นโยบายเศรษฐกิจของอังกฤษและฝรั่งเศสก่อให้เกิดผลแบบเดียวกัน ประการแรกแหล่งสำคัญของรายได้สำหรับอาณานิคมทั้งของอังกฤษและฝรั่งเศสยังขึ้นอยู่กับวัตถุดิบซึ่งเป็นสินค้าออก ประการที่ 2 การค้ากับต่างประเทศของอาณานิคมเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในมือของเมืองที่เป็นนครหลวง ฝรั่งเศสเห็นแก่ตัวที่สุดในเรื่องนี้ ฝรั่งเศสตั้งกำแพงภาษีสูงสำหรับสินค้าของยุโรปชาติอื่นที่เข้าไปสู่แอฟริกาตะวันตก เพื่อป้องกันสินค้าของฝรั่งเศสสำหรับอังกฤษนั้นมิได้กระทำเหมือนฝรั่งเศสในทางตรง แต่ในทางอ้อมแล้วประชาชนในแอฟริกาตะวันตกของอังกฤษมักได้รับคำแนะนำว่าสินค้าอังกฤษเท่านั้นที่มีคุณภาพดีที่สุด ประการที่ 3 การพัฒนาอาณานิคมทั้งของอังกฤษและฝรั่งเศสมีความสนใจอยู่ในป่าและดินแดนชายฝั่ง ดินแดนที่ร่ำรวยของฝรั่งเศสคือไอวอรีโคสต์ เซเนกัล กินี และคาโงเบีย นอกนั้นยังคงยากจน ส่วนของอังกฤษนั้นอาณานิคมโกลด์โคสต์ที่ร่ำรวยที่สุดเพราะมีทั้งทองคำและโกโก้ รองลงไปก็คือไนจีเรีย

อาณานิคมที่กว้างใหญ่ของฝรั่งเศสคือชูดาน แต่เป็นดินแดนที่ไม่ค่อยมีประชาชนอยู่หนาแน่นและขาดกำลังคนที่มีความรู้ มีความแห้งแล้งกว่าเซเนกัลและชายฝั่ง ฝรั่งเศสก็ไม่ได้เตรียมตัวหรือมีความสามารถในการปฏิบัติตามโครงการพัฒนาอย่างกว้างขวาง ดังนั้น ดินแดนที่ได้เปรียบทางธรรมชาติที่มีประชาชนหนาแน่น มีดินดีกว่า จึงมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากกว่า ด้วยเหตุนี้จึงไม่ต้องสงสัยว่าเพราะเหตุใดแอฟริกาตะวันตกของอังกฤษจึงร่ำรวยกว่าของฝรั่งเศส แอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศสส่วนใหญ่อยู่ในชูดานที่ยากจนและแห้งแล้งกว่า ขณะที่แอฟริกาตะวันตกของอังกฤษส่วนใหญ่อยู่ในเซเนกัลและชายฝั่งที่ชุ่มชื้นและอุดมสมบูรณ์กว่า ผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งของนโยบายเศรษฐกิจของอังกฤษและฝรั่งเศสก็คือ ความจริงที่ว่าพัฒนาเศรษฐกิจของดินแดนขึ้นอยู่กับการทำงานของคนงาน ถึงแม้ว่าชาวยุโรปจะเป็นพวกแรกที่ปลูกกาแฟและกล้วย เช่น ในไอวอรี

รูปที่ 12 : แผนที่แอฟริกาตะวันตกหลังได้รับเอกราชแล้ว
Ibid., P. 180.

โคสท์ แต่การเจริญเติบโตและการส่งออกสินค้าพืชส่งออกอยู่ในมือของชาวแอฟริกาตะวันตก ซึ่งเป็นเจ้าของไร่และมีแรงงาน ครั้งหนึ่งชาวยุโรปเคยคิดว่าชาวแอฟริกันก็เกียจ ต้องมีการ บังคับจึงจะช่วยให้เกิดผลเพิ่มมากขึ้นเพื่อส่งเป็นสินค้าออก ต่อมาชาวยุโรปเข้าใจแล้วว่า เป็นความคิดที่ผิด ชาวยุโรปพบว่าอากาศของแอฟริกาตะวันตกร้อนและทรมาณมาก พวกเขาจึงไม่คิดที่จะยึดดินแดนจากประชาชนเหมือนอย่างที่ทำในที่อื่น ๆ เช่น ในแอลจีเรีย แอฟริกาตะวันออก และแอฟริกาใต้ พวกเขายอมให้ประชาชนพื้นเมืองครอบครองที่ดิน เพื่อทำการเพาะปลูกและส่งออกผลผลิตเป็นสินค้าออก ผลที่สำคัญประการสุดท้ายของนโยบาย ของอังกฤษและฝรั่งเศสต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของแอฟริกาตะวันตกก็คือการอุตสาหกรรม ของดินแดนทั้งหมดเกิดขึ้นภายหลังได้เอกราช ประเทศแอฟริกาตะวันตกที่เป็นเอกราช กำลังต่อสู้เพื่อสร้างอุตสาหกรรมท้องถิ่นซึ่งพวกเขาใช้วัตถุดิบของตน เพราะสิ่งนี้จะไม่ เพียงแต่จัดหางานให้ประชาชนเท่านั้นแต่ยังช่วยสนับสนุนพวกเขาให้หาเงินได้มากกว่าเดิม การอุตสาหกรรมของตนเองจะช่วยให้สามารถซื้อสินค้าหัตถกรรมของยุโรปในราคาถูก

เนื่องจากทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสไม่พร้อมที่จะจ่ายเงินจำนวนมากในการพัฒนา อาณานิคมของตนในแอฟริกาตะวันตก ดังนั้น รัฐบาลอาณานิคมจึงยังไม่สามารถจัดบริการ ทางสังคมได้เพียงพอ มีโรงพยาบาลและโรงเรียนไม่กี่แห่ง และเครื่องมือก็น้อย ส่วนใหญ่ สร้างและรักษาโดยสมาคมมิชชันนารี ดินแดนหลายแห่งขาดถนน แม้แต่ถนนที่ถูกสร้างขึ้นก็ไม่ได้ได้รับการรักษาอย่างดี อย่างไรก็ตาม เป็นความจริงที่ว่ามหาอำนาจอาณานิคมทั้ง 2 นำความเจริญหลายอย่างมาสู่แอฟริกาตะวันตก แต่มีบางคนอาจกล่าวว่าถ้าทั้ง 2 มีความ เห็นแก่ตัวตนเองน้อยกว่าและกล้าได้กล้าเสีย ก็คงจะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจได้รวดเร็วกว่านี้ และการให้บริการทางสังคมก็คงจะทำได้ดี

ลัทธิชาตินิยมในแอฟริกาตะวันตก

ในยุคของการปกครองอาณานิคม ความหมายของคำว่าลัทธิชาตินิยมในแอฟริกา ตะวันตกหมายถึงการปฏิเสธที่จะยอมรับการปกครองของต่างชาติและมีลักษณะแตกต่างกันในเวลาต่าง ๆ กัน ดังได้กล่าวแล้วว่าประชาชนชาวแอฟริกันตะวันตก ในตอนแรกมีความพยายามจะป้องกันการตั้งการปกครองของยุโรปอย่างไร และประสบความล้มเหลว เพราะสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ภายหลังจากมหาอำนาจอาณานิคมได้รับชัยชนะ พวก เขาก็นำเอาเล่ห์เหลี่ยมอุบายของการแบ่งแยกตำแหน่งของชาวแอฟริกันโดยการชักชวน หรือบังคับหัวหน้าเผ่าให้ร่วมมือกับพวกเขาในการปกครองท้องถิ่น ประชาชนจำนวนมาก ยังคงต่อต้านการปกครองของต่างชาติในลักษณะต่าง ๆ กัน พวกเขาปฏิเสธที่จะทำอะไร

กับสิ่งใหม่ ๆ ของมหาอำนาจอาณานิคม แต่ยังคงดำเนินชีวิตไปตามแบบที่บรรพบุรุษปฏิบัติมา บางครั้งประชาชนก็ลุกขึ้นก่อกบฏต่อต้านการเก็บภาษีหรือการถูกบังคับให้สร้างถนน แต่ก็ถูกปราบอย่างง่ายดาย จึงเห็นได้ชัดว่าพวกเขาไม่สามารถคว่ำบาตรวิธีการใหม่โดยสมบูรณ์ บางคนอาจปฏิเสธที่จะไปโบสถ์หรือนำคดีขึ้นศาลใหม่และศาลต่างชาติหรือส่งลูกหลานไปโรงเรียนหรือแม้แต่การแต่งตัวแบบยุโรป แต่พวกเขาไม่สามารถปฏิเสธการใช้เส้นทางหรือถนน หรือแม้แต่การไต่สวนหรือเห็นสิ่งใหม่ซึ่งพวกเขาอาจไม่อยากจะเห็นหรือไต่สวน ขณะที่บางกลุ่มเห็นว่าการที่มหาอำนาจยุโรปชนะพวกเขา ก็เพราะวิธีการที่ดีกว่าหลายอย่าง ดังนั้น พวกนี้จึงเห็นว่าวิธีที่ดีที่สุดก็คือ การส่งลูกหลานไปโรงเรียนและร้านค้าเพื่อเรียนรู้วิธีและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อว่าจะสามารถพบกับคนขาวในฐานะที่เท่ากัน อย่างไรก็ตาม พวกหลังนี้จำนวนมากที่ถูกส่งไปเรียนวิธีของคนผิวขาวแต่กลับมาด้วยความต้องการในสิ่งที่บิดาของพวกเขาไม่ชอบ แต่สิ่งสำคัญอันหนึ่งคือพวกเขากลับมาด้วยการเตรียมพร้อมที่จะต่อสู้กับคนผิวขาว

ดังได้เห็นแล้วถึงการปฏิบัติงานของคนผิวขาว โดยเฉพาะการทำงานของมิชชันนารีตามชายฝั่งแอฟริกาตะวันตก ทำให้เกิดกลุ่มชาวพื้นเมืองที่ได้รับการศึกษาตามแบบยุโรป ขณะที่การปกครองของยุโรปแผ่ขยายไปและมีอิทธิพลมาก ชนชั้นดังกล่าวก็เพิ่มจำนวนมากขึ้น อาณานิคมแอฟริกาตะวันตกของอังกฤษจะมีชาวพื้นเมืองที่มีการศึกษาแบบยุโรปมากกว่าชาวพื้นเมืองในอาณานิคมของฝรั่งเศส ทั้งที่ฝรั่งเศสพยายามกลืนประชาชนได้บังคับให้ใช้วัฒนธรรมฝรั่งเศสขณะที่อังกฤษไม่ได้ทำ สาเหตุประการหนึ่งก็คือฝรั่งเศสไม่ให้การสนับสนุนเพียงพอต่อการทำงานของมิชชันนารีในอาณานิคม นับจาก ค.ศ. 1903 รัฐบาลฝรั่งเศส ปฏิเสธให้เงินช่วยแก่โรงเรียนมิชชันนารีในอาณานิคมและในแอฟริกาตะวันตก ปลอมโยให้การศึกษาดำเนินงานโดยรัฐบาลอาณานิคม เนื่องจากฝรั่งเศสมีเงินไม่เพียงพอที่จะส่งไปให้อาณานิคม จึงเท่ากับว่าชาวอาณานิคมแอฟริกันตะวันตกของฝรั่งเศสมีโอกาสดำรงชีวิตต่อการได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ส่วนอาณานิคมแอฟริกาตะวันตกของอังกฤษนั้นต่างกัน อังกฤษให้มิชชันนารีมีอิสระ ยกเว้นในดินแดนของชาวมุสลิม ซึ่งรัฐบาลอาณานิคมไม่ต้องการแทรกแซงชาวมุสลิม และเนื่องจากองค์การมิชชันนารีต่าง ๆ แข่งขันกันเองในการสร้างโรงเรียน ชาวแอฟริกันตะวันตกจำนวนมากจึงมีโอกาสดำรงชีวิตได้รับการศึกษาแบบตะวันตก สิ่งทีกล่าวนานี้จึงเป็นเหตุผลที่แสดงให้เห็นว่าการต่อสู้เพื่ออำนาจทางการเมือง ระหว่างผู้นำปัญญาชนของแอฟริกาตะวันตกและมหาอำนาจอาณานิคมในดินแดนของอังกฤษเริ่มขึ้นเร็วกว่าในอาณานิคมของฝรั่งเศส

อย่างไรก็ตาม ผู้นำปัญญาชนในดินแดนของฝรั่งเศสได้รับการปฏิบัติจากนายอาณานิคมดีกว่าเพื่อน ๆ ผู้นำในดินแดนของอังกฤษ พวกเขาแรกทำงานได้รับเงินเดือนในรัฐบาลและขณะที่ทำงานเป็นข้าราชการพลเรือนก็ไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้ ส่วนพวกที่ไม่ได้ทำงานในแอฟริกาตะวันตกก็จะไปทำงานในฝรั่งเศสเอง ดังนั้น พวกเขาจึงไม่มีประสบการณ์ของการแบ่งแยกเรื่องเชื้อชาติ ความจริงแล้วบุคคลประเภทดังกล่าวมักเป็นผู้ได้รับการศึกษาและแสดงความจงรักภักดีต่อฝรั่งเศสดังได้กล่าวแล้ว ได้รับสัญชาติฝรั่งเศสและได้รับสิทธิทางการเมืองเหมือนชาวฝรั่งเศส ในขณะกึ่งผู้นำปัญญาชนพอใจการได้รับเกียรติเข้าร่วมประชุมในสภาของฝรั่งเศส อาจกล่าวได้ว่าการต่อต้านการปกครองอาณานิคมจะได้ยินในปารีสมากกว่าในแอฟริกาตะวันตก ยิ่งกว่านั้นสำหรับคนส่วนมากผู้ไม่มีความสุขภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสจะไม่มีข้อบ่งชี้ของการลุกขึ้นต่อสู้ทางการเมืองซึ่งถูกกำจัดไปจนกระทั่ง ค.ศ. 1946 จึงเท่ากับว่าการขัดขวางต่อการปกครองของฝรั่งเศสมีขอบเขตจำกัดมาก¹¹

ส่วนผู้นำปัญญาชนในดินแดนของอังกฤษมีเหตุผลหลายประการต่อการต่อต้านการปกครองของอังกฤษ ข้าราชการอังกฤษปฏิบัติต่อพวกเขาด้วยความดูถูกและมักจะเอ่ยถึงพวกเขาว่าเป็น “ชาวอังกฤษผิวดำ” หรือ “ลิงนุ่งกางเกง”¹² ชาวอังกฤษกล่าวว่าการที่ผู้นำเหล่านี้มีการศึกษาแบบตะวันตกจึงมีลักษณะต่างจากชาวพื้นเมืองจึงไม่สามารถนำหรือเป็นตัวแทนของชาวพื้นเมืองอื่น ๆ ได้ อังกฤษกล่าวว่างอังกฤษจะเตรียมการปกครองตัวเองให้โดยผ่านระบบการปกครองทางอ้อม เพราะหัวหน้าเผ่าเท่านั้นที่เป็นผู้นำของฝูงชนอย่างแท้จริงไม่ใช่หัวหน้าใหม่ที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก นโยบายการปกครองทางอ้อมดังกล่าวก้าวร้าวผู้นำใหม่มากเพราะพวกผู้นำใหม่ไม่สามารถหางานทำในรัฐบาลท้องถิ่นได้เพราะการปกครองทางอ้อมไม่มีความจำเป็นต้องใช้ผู้ได้รับการศึกษา นอกจากนั้นผู้นำใหม่รู้สึกว่าการปกครองทางอ้อมเป็นวิธีที่ช้าที่จะเตรียมให้ชาวแอฟริกันปกครองตัวเองได้ หัวหน้าเผ่ามักไม่รู้หนังสือ หัวเก่า และไม่รู้จักวิธีที่ทันสมัยของรัฐบาลซึ่งผู้นำใหม่ต้องการแนะนำ ในไม่ช้าพวกเขาก็สรุปว่าการที่อังกฤษใช้นโยบายการปกครองทางอ้อม เพราะอังกฤษต้องการปกครองชาวแอฟริกันตลอดไปไม่มีวันสิ้นสุด

สถานิติบัญญัติเป็นปัญหาอีกประการหนึ่งของความยุ่งยากระหว่างผู้นำใหม่และการปกครองอาณานิคมของอังกฤษ องค์การเหล่านี้คาดว่าจะแนะนำข้าหลวงถึงวิธีที่จะปกครองชาวแอฟริกันอย่างไร แต่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นข้าราชการการเมืองชาวยุโรปอาจมีชาวแอฟริกันบ้างเล็กน้อยที่ข้าหลวงแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกและโดยทั่วไปข้าหลวงมักเลือก

บุคคลที่พวกตนรู้สึกว่าจะไม่วิจารณ์การปกครองของอังกฤษอย่างรุนแรง แต่ผู้นำใหม่กล่าวหาว่าอังกฤษหลอกลวง พวกเขาเชื่อว่าถ้ารัฐบาลมีความซื่อสัตย์ก็ควรจะอนุญาตให้ชาวแอฟริกันเลือกบุคคลที่จะเป็นตัวแทนของพวกเขา และยิ่งกว่านั้นชาวแอฟริกันควรจะประกอบขึ้นเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ของสภาซึ่งจะช่วยตัดสินใจอนาคตของพวกเขาเอง เนื่องจากอังกฤษไม่จ้างผู้นำจำนวนมาก ๆ ในรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่น ทำให้ชาวแอฟริกันหันไปศึกษาวิชาอื่น ๆ เช่น กฎหมาย แพทย์ และวิศวกรรม ซึ่งพวกเขาสามารถทำงานของตนเองได้ และเมื่อบุคคลเหล่านี้ไม่ได้มีชีวิตที่ขึ้นกับรัฐบาล พวกเขาจึงสามารถวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้เต็มที่ และมีจำนวนมากที่เป็นนักกฎหมายจึงพบข้อผิดพลาดมากมายที่รัฐบาลพูดหรือทำ

พรรคคนชั้นเนลคองเกรสในแอฟริกาตะวันตกของอังกฤษ

ใน ค.ศ. 1897 ผู้นำที่ได้รับการศึกษาในโกลด์โคสต์ ได้ก่อตั้งสมาคมชื่อ Aborigines' Rights Protection Society นำโดย ดับบลิว อี จี เซกยี (W.E.G. Sekyi) ซึ่งเป็นนักกฎหมายวัตถุประสงค์ของสมาคมนี้ก็คือการต่อต้านกฎหมายซึ่งรัฐบาลออกมาเพื่อควบคุมอัตราการขายที่ดินให้แก่บริษัทต่างชาติ กฎหมายนี้ทำให้บางคนคิดว่าอังกฤษต้องการยึดที่ดินของพวกตน ขณะที่นักกฎหมายบางคนรู้ว่าถ้ากฎหมายผ่านพวกเขาก็จะไม่มีคดีเกี่ยวกับที่ดินเพียงพอซึ่งหมายถึงการขาดรายได้ทั้งดงาม กฎหมายนี้ทำให้ทั้งผู้นำใหม่และหัวหน้าเผ่าสามารถตกลงกันได้ในขณะที่การปกครองทางอ้อมยังไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างความเป็นศัตรูระหว่างผู้นำทั้ง 2 สมาคมนี้นี้ประสบความสำเร็จในการป้องกันข้อความของกฎหมาย ใน ค.ศ. 1917 พวกที่มีการศึกษาจำนวนมากจากส่วนต่าง ๆ ของอาณานิคมแอฟริกาตะวันตกของอังกฤษรวมตัวกันก่อตั้ง National Congress ภายใต้การนำของ เคสลี เฮย์ฟอร์ด (Casely Hayford) ซึ่งเป็นนักกฎหมายและนักหนังสือพิมพ์ชาวโกลด์โคสต์ กองเกรสย้าว่าอังกฤษควรจัดให้มีสถานิติบัญญัติในอาณานิคมแต่ละแห่งซึ่งสมาชิกครึ่งหนึ่งจะเป็นชาวแอฟริกันที่ได้รับการเลือกตั้งและสมาชิกชาวแอฟริกันของสภาจะต้องมีอำนาจอิสระในการตั้งภาษี หัวหน้าเผ่าควรปล่อยให้อยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนของพวกเขา อังกฤษควรให้ชาวยุโรปและชาวแอฟริกันมีโอกาสเท่าเทียมกันในการรับราชการพลเรือน อังกฤษควรตั้งมหาวิทยาลัยให้ด้วย ใน ค.ศ. 1920 กองเกรสส่งผู้แทนไปลอนดอนเพื่อไปชักชวนรัฐมนตรีต่างประเทศสำหรับอาณานิคม เพื่อให้การยินยอมในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวแต่การเรียกร้องทั้งหมดได้รับการปฏิเสธ ข้าหลวงใหญ่ของโกลด์โคสต์และในจีเรียปฏิเสธที่จะฟังกองเกรสเพราะพวกเขาเรียกร้องว่าสมาชิกชาวยุโรปไม่มีสิทธิพูดเพื่อชาวแอฟริกัน

ในเวลานี้หัวหน้าใหม่และหัวหน้าเก่าไม่สามารถตกลงกันได้อีกต่อไป หัวหน้าเก่าของโกลด์โคสต์ส่งผู้แทนไปลอนดอนเพื่อแจ้งแก่รัฐมนตรีอาณานิคมว่ากองเกรสมิได้พูดเพื่อพวกเขา เซอร์ ฮิว คลิฟฟอร์ด (Sir Hugh Clifford) ข้าหลวงของไนจีเรียเยาะเย้ยความคิดที่ว่าแอฟริกาตะวันตกและไนจีเรียจะสามารถตั้งเป็นประเทศได้

ภายหลังจากโจมตีกองเกรสแล้ว ข้าหลวงใหญ่ของไนจีเรียและโกลด์โคสต์ก็มาพบกันและตกลงอนุญาต พวกที่มีการศึกษาของเมืองชายฝั่งให้มีสิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกชาวแอฟริกันบางคนของสภานิติบัญญัติ ใน ค.ศ. 1922 คลิฟฟอร์ด ยกเลิก Lugard's Nigerian Council ซึ่งได้พิสูจน์แล้วว่าไม่มีประโยชน์และจัดตั้งสภานิติบัญญัติสำหรับลากอสและไนจีเรียภาคใต้ มีสมาชิกชาวแอฟริกัน 10 คน (4 คนได้รับการเลือกตั้ง 3 คนมาจากลากอสและ 1 คนจากคาลาบาร์) ใน ค.ศ. 1925 มีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญของโกลด์โคสต์ อย่างไรก็ตาม สภานิติบัญญัตียังคงถูกควบคุมโดยข้าราชการชาวยุโรป ในไนจีเรียสมาชิก 46 คนของสภา ในจำนวนนี้ 27 คนเป็นข้าราชการของรัฐบาล มีเพียง 10 คนเป็นชาวแอฟริกันและอีก 9 คนเป็นชาวยุโรปที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ต่าง ๆ กัน สภาของโกลด์โคสต์ประกอบด้วยข้าราชการ 16 คน ชาวแอฟริกัน 9 คน และชาวยุโรป 5 คนเป็นตัวแทนผลประโยชน์ต่าง ๆ สำหรับในโกลด์โคสต์นั้นมีลักษณะอย่างหนึ่งซึ่งก้าวร้าวผู้นำใหม่ นั่นคือ ในจำนวนสมาชิก 9 คนนี้เป็นหัวหน้าเก่า 6 คน

ขณะที่มีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญดังกล่าวก็ทำให้เนชันแนลคอนเกรสของแอฟริกาตะวันตกของอังกฤษเสื่อมลง พวกที่มีการศึกษาในไนจีเรียและโกลด์โคสต์ร่วมกันต่อสู้เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติ

อย่างไรก็ตาม ในเวลาที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ใน ค.ศ. 1939 ผู้นำที่มีการศึกษาในแอฟริกาตะวันตกของอังกฤษไม่ประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจในการต่อต้านการปกครองอาณานิคม พวกเขามีอุปสรรคหลายอย่าง อังกฤษยังคงเชื่อว่าผู้นำใหม่ไม่มีทั้งความสามารถที่จะปกครองและไม่มีสิทธิที่จะพูดเพื่อชาวแอฟริกัน อังกฤษจึงดูถูกพวกเขามาก บุคคลเหล่านี้มีขอบเขตในการปฏิบัติงานตามเมืองชายฝั่งซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตะวันตก เช่น คาลาบาร์ ลากอส อักกรา เคปโคสต์ และฟรีทาวน์ ดังนั้นจึงไม่สามารถปลุกระดมคนที่อยู่ในดินแดนภายใน และคนอื่น ๆ มองดูการเรียกร้องของพวกเขาว่าทำเพื่อตัวเอง เช่น สิทธิในการรับราชการพลเรือน เป็นตัวแทนในสภานิติบัญญัติ การทำงานในศาล การตั้งมหาวิทยาลัยทั้งหมดนี้เป็นการเรียกร้องซึ่งให้ประโยชน์แก่พวกเขาแต่ประชาชนส่วนใหญ่ในดินแดนภายในไม่เข้าใจ แต่ไม่มีใครสักคนในบรรดาผู้นำใหม่เหล่านั้นที่เรียกร้องให้

ยุติการปกครองของต่างชาติ จนกระทั่ง ค.ศ. 1938 Nigerian Youth Movement เรียกร้องให้ไนจีเรียมีอธิปไตยโดยสมบูรณ์ ครั้นแล้วผู้นำชาตินิยมของปีนั้นก็พยายามเรียกร้องในทำนองเดียวกัน แต่กลุ่มทางการเมืองที่ต่อสู้เพื่อชาตินิยมของปีเหล่านั้นมิได้เป็นพรรคการเมืองที่ทันสมัยอย่างแท้จริง แต่ละกลุ่มรวมกันอย่างหลวม ๆ เท่านั้น แต่ก็อาจกล่าวได้ว่าพวกเขาเตรียมหนทางสำหรับพรรคการเมืองที่ทันสมัย

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่สงครามโลกครั้งที่ 2 จะเกิด ได้มีสัญญาณของการเปลี่ยนแปลงบางอย่างในตัวผู้นำใหม่ ดังจะเห็นได้จากการกระทำของชนเผ่าไอโบผู้หนึ่งที่ได้รับการศึกษาแบบอเมริกัน ชื่อ เอ็นนามดิอะซิกิเว (Nnamdi Azikiwe) เขากลับมาจากอเมริกาใน ค.ศ. 1934 และภายหลังจากประสบการณ์ล้มเหลวในการงานทำภายใต้รัฐบาลไนจีเรีย เขาจึงเดินทางไปโกลด์โคสต์ ซึ่งจาก ค.ศ. 1935 ถึง 1937 เขาได้เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ชื่อ African Morning Post ใน ค.ศ. 1937 เขากลับมาลากอสและออกหนังสือพิมพ์ที่มีอิทธิพลมากที่สุดชื่อ West African Pilot อะซิกิเวมีลักษณะที่ต่างจากนักการเมืองคนอื่น ๆ ที่มาก่อนเขาคือเป็นคนรุนแรงและใช้ภาษาค่อนข้างแรงกับชาวยุโรป ดังนั้น เขาจึงได้รับความชื่นชมจากเพื่อนชาวแอฟริกัน นอกจากนั้นเขาเป็นคนแรกที่พยายามนำประชาชนในดินแดนภายในให้มีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมืองที่ทันสมัย เพื่อจุดประสงค์นี้เขาพยายามทำให้ประชาชนจำนวนมากรู้ถึงการต่อสู้ระหว่างผู้นำใหม่และอังกฤษว่าต่อสู้เกี่ยวกับอะไร ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวแอฟริกันตะวันตกผู้ได้รับการศึกษาแบบอเมริกันอีกผู้หนึ่งชื่อ เอ็นครูมาห์ (Nkrumah) ได้กระทำแบบเดียวกับอะซิกิเวในโกลด์โคสต์ อย่างไรก็ตาม ความจริงก็ยังมียุ่ว่าเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 มหาอำนาจอาณานิคมในแอฟริกาตะวันตกยังคงรู้สึกปลอดภัยเหมือนอย่างที่เคย¹³ แต่สงครามจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงโดยสมบูรณ์ ในสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงนี้มาได้อย่างไรและผลของสงครามเป็นอย่างไรจะได้กล่าวต่อไป

3. แอฟริกาตะวันตกตั้งแต่ ค.ศ. 1940

สงครามโลกครั้งที่ 2 มีผลกระทบต่อขบวนการชาตินิยมในแอฟริกาตะวันตกใน 2 ประเด็นที่สำคัญ ประการแรก เมื่อสิ้นสงครามประชาชนจำนวนมากได้มีส่วนร่วมในการต่อสู้ของชาตินิยมมากกว่าที่เคยในช่วงปีก่อน ค.ศ. 1939 ประการที่ 2 ความยุ่งยากรุนแรงมากกว่าเดิมและดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ มากกว่าเดิม แม้แต่ในดินแดนของฝรั่งเศส ทำหน้าที่ของผู้นำปัญญาชนได้เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด ส่วนใหญ่เป็นผลของการพัฒนาทาง

การเมืองในอาณานิคมอังกฤษเพื่อนบ้านซึ่งในไม่ช้าก็ทำให้ผู้นำแอฟริกาตะวันตกผู้พูดภาษาฝรั่งเศสเรียกร้องการปกครองตนเองภายในก่อนแล้วจึงเรียกร้องเอกราช

ผลของสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อแอฟริกาตะวันตก

ฝ่ายสัมพันธมิตรได้ทำการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อปลุกประชาชนในส่วนต่าง ๆ ของโลกให้ต่อต้านเยอรมนี เช่น ในมาตรา 3 ของกฎบัตรแอตแลนติก ฝ่ายสัมพันธมิตรสัญญาว่า “จะเคารพสิทธิของประชาชนทุกคนในการเลือกรูปแบบของรัฐบาลซึ่งพวกเขาอาศัยอยู่ภายใต้”¹⁴ การประกาศเช่นนี้ย่อมได้รับการต้อนรับจากนักชาตินิยมของอาณานิคมทั้งหมด เพราะเขาเชื่อว่าคำประกาศนั้นหมายถึงว่าเมื่อสงครามสิ้นสุดลงพวกเขาจะมีสิทธิเรียกร้องและได้รับอนุญาตการปกครองตัวเองและเอกราชในที่สุด ในขณะที่เดียวกันชาวแอฟริกันก็ได้ให้ความสนับสนุนอย่างมากต่อนักชาตินิยมแห่งอาณานิคมโดยการโจมตีอย่างเปิดเผยถึงลัทธิจักรวรรดินิยมและสนับสนุนการเรียกร้องของประชาชนที่ถูกกดขี่เพื่อความยุติธรรมและการปกครองตนเอง แต่ในขณะที่ เซอร์ วินสตัน เชอร์ชิลล์ นายกรัฐมนตรีอังกฤษ ต้องการใช้มาตราที่ 3 ของกฎบัตรแอตแลนติกกับประชาชนชาวยุโรปเท่านั้น แต่ชาวอเมริกันค้านว่าต้องใช้ได้กับประชาชนทั้งหมดทั่วโลก แม้แต่ภายในอังกฤษเองมีทั้งหญิงและชายที่พูดต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยม เช่น พรรคกรรมกรที่มีนโยบายให้ประชาชนที่ไม่มีอิสระทั้งหมดมีสิทธิในการชี้ชะตาตนเอง นอกจากนั้นการกระทำของสมาคมหนึ่งในลอนดอนที่ชื่อ West African Students' Union ก็ยังทำให้การเรียกร้องของนักชาตินิยมในแอฟริกาตะวันตกเข้มแข็ง

นอกจากนั้นสงครามยังทำให้เกิดการแผ่กระจายทางเศรษฐกิจในแอฟริกาตะวันตกอีกด้วย ทั้งนี้เพราะภายหลังจากที่ฝ่ายสัมพันธมิตรได้สูญเสียการควบคุมตะวันออกไกลใน ค.ศ. 1941 ฝ่ายสัมพันธมิตรจึงต้องหันมาหาแอฟริกามากกว่าก่อน เพราะวัตถุดิบจำนวนมากที่พวกเขาต้องการไม่ว่าการใช้ในด้านอุตสาหกรรมและการใช้เลี้ยงประชาชน ลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ ทำให้สินค้าเข้าและสินค้าออกของแอฟริกาตะวันตกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและนำเงินจำนวนมากมาสู่ประชาชน ศูนย์กลางการค้าในเมืองใหม่เจริญขึ้น ประชาชนไปโรงเรียนมากขึ้น ขณะที่สงครามใกล้จะยุติลงชาวแอฟริกันตะวันตกจำนวนนับพันผู้เข้าร่วมในสงครามต่างก็กลับบ้านพร้อมกับความคิดใหม่ เขาได้ไปเห็นชาวยุโรปว่าไม่ใช่คนวิเศษอะไร เป็นคนมีเลือดเนื้อธรรมดา ๆ บางคนทำงานเป็นสจ๊วต คนทำอาหาร คนทำความสะอาด หรือแม้แต่เป็นขอทานก็มี ดังนั้น ความรู้สึกที่เกรงกลัวและเคารพชาวยุโรปได้หายไปในตอนสิ้นสุดสงคราม

นักชาตินิยมได้ใช้สถานการณ์ที่น่าพอใจและใหม่นี้ในการสร้างผลประโยชน์ พวกเขามองว่าการที่พวกเขาได้ให้ความสนใจใกล้เคียงไปต่อเมืองตามชายฝั่งเท่านั้น ทำให้สิทธิของพวกเขาในการพูดเพื่อประชาชนในดินแดนภายในจึงถูกทำลาย ดังนั้นนักชาตินิยมจึงต่อสู้เพื่อได้รับความสนับสนุนจากทั้งประชาชนตามชายฝั่งและในดินแดนภายใน มีการจัดตั้งสมาคมการค้าเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้นำได้ก่อตั้งพรรคการเมืองที่รวมกันดีซึ่งมีสาขาอยู่ทั่วประเทศ และออกหนังสือพิมพ์ในเมืองศูนย์กลางเพื่อเผยแพร่ความคิดเห็นของพวกเขาให้ประชาชนทราบทั่วกัน ถนนและทางรถไฟซึ่งรัฐบาลอาณานิคมได้สร้างเพื่อจุดประสงค์ทางเศรษฐกิจและการปกครองของตนก็กลายเป็นผลประโยชน์ของนักชาตินิยม การคมนาคมที่ดีที่ได้รับการปรับปรุงย่อมสะดวกสำหรับการติดต่อของพรรคการเมืองและสาขาจำนวนมากเพื่อวางแผนและดำเนินงานต่อสู้ให้กว้างออกไป

อาจกล่าวได้ว่า ใน ค.ศ. 1945 แผนการได้ถูกเตรียมไว้อย่างดีสำหรับขั้นสุดท้ายของการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างนักชาตินิยมและรัฐบาลอาณานิคม แม้แต่ก่อนที่สงครามจะสิ้นสุดลงก็มีสัญญาณว่าพวกหลังโดยเฉพาะอังกฤษรู้สึกถึงความจำเป็นที่จะให้สิทธิทางการเมืองแก่ชาวอาณานิคม การเปลี่ยนท่าที่ดังกล่าวนี้ทำให้เข้าใจว่าเพราะเหตุใดนักชาตินิยมจึงได้รับสิ่งที่ต้องการโดยปราศจากการใช้กำลังบังคับ ใน ค.ศ. 1942 อังกฤษเริ่มพัฒนาสถานติบัญญัติในโกลด์โคสต์โดยให้อิทธิพลแก่ชาวแอฟริกันมากขึ้น ทั้งในเซียร์ราเลโอนและในแกมเบียก็ได้รับการพัฒนาแบบเดียวกัน จากการพัฒนาดังกล่าวทำให้ชาวแอฟริกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานของรัฐบาล แต่การยินยอมในระยะแรก ๆ ก็ยังไม่เป็นที่พอใจของนักชาตินิยม เช่น อำนาจของตนในสภาบริหารยังมีจำกัดและพวกเขายังต้องสาบานว่าไม่ให้เปิดเผยสิ่งที่ถกเถียงกันในสภาบริหาร ซึ่งทำให้พวกเขาไม่สามารถให้ประโยชน์ด้านความรู้ภายในของนโยบายของรัฐบาลแก่เพื่อนสมาชิกชาวแอฟริกันที่มีได้เป็นข้าราชการ

อังกฤษปรับปรุงรัฐธรรมนูญของแอฟริกาตะวันตก

ทันทีทันใดภายหลังสงคราม อังกฤษได้ปรับปรุงรัฐธรรมนูญของโกลด์โคสต์ และไนจีเรีย การยินยอมที่สำคัญที่สุดในรัฐธรรมนูญใหม่นี้ ซึ่งกระทำใน ค.ศ. 1946 ก็คือชาวแอฟริกันจะเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่ได้รับการเลือกตั้งในสถานติบัญญัติ รัฐธรรมนูญของเซียร์ราเลโอนและแกมเบียก็ได้รับการยินยอมแบบเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การยินยอมเช่นนี้ยังสร้างความไม่พอใจให้แก่นักชาตินิยมในโกลด์โคสต์ ทั้งนี้เพราะมีเพียงชาวแอฟริกันเพียงเล็กน้อยที่มีข้าราชการเท่านั้นที่ถูกเลือกตั้งโดยตรง ส่วนสมาชิกชาวแอฟริกันจำนวนมากถูกเลือกทางอ้อมโดยอำนาจพื้นเมือง (หัวหน้าเผ่า) ซึ่งผู้นำใหม่ไม่ชอบและไม่ไว้วางใจ

นอกจากนั้นสภการบริหารยังไม่ได้รับการปรับปรุงเพราะสมาชิกชาวแอฟริกันไม่เพิ่มขึ้น และพวกที่ไม่ใช่ข้าราชการในสภามีได้รับหน้าที่พิเศษอันใดที่จะปฏิบัติ ดังนั้น การปรับปรุงรัฐธรรมนูญของปี 1946 ในโกลด์โคสต์และไนจีเรีย เพียงแต่ให้โอกาสชาวแอฟริกันในการมีส่วนถกเถียงปัญหาของรัฐบาลมากกว่าสิทธิในการช่วยวางขอบเขตและกำหนดนโยบายซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่นักชาตินิยมต้องการ ส่วนไนจีเรียยังมีสาเหตุอีก 2 ประการว่าเพราะเหตุใดรัฐธรรมนูญจึงถูกโจมตี สาเหตุประการแรกคือ เซอร์ อาร์เธอร์ ริชาร์ด ซึ่งเป็นข้าหลวงใหญ่แนะนำรัฐธรรมนูญใหม่โดยปราศจากการปรึกษาผู้นำทางการเมืองของประเทศ สาเหตุประการที่ 2 คือ ภายใต้รัฐธรรมนูญไนจีเรียถูกแบ่งเป็น 3 ภาค แต่ละภาคมีสถานะนิติบัญญัติและสภการบริหารรัฐธรรมนูญดังกล่าวสร้างความไม่พอใจให้นักชาตินิยมผู้มีความรู้สึกว่าอังกฤษกำลังทำให้ไนจีเรียอ่อนแอลง

นับตั้งแต่ ค.ศ. 1951 ได้มีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญทั้งในโกลด์โคสต์ ไนจีเรีย เซียร์ราเลโอน และแกมเบีย จุดประสงค์ของการปรับปรุงนี้ก็คือการให้ความรับผิดชอบบางอย่างต่อการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายแก่นักชาตินิยม นับเป็นก้าวแรกอย่างแท้จริงของการเปลี่ยนแปลงสภการบริหารของข้าหลวงใหญ่ไปสู่คณะรัฐมนตรีที่ทันสมัย สมาชิกชาวแอฟริกันในสภการบริหารมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและบางคนได้รับตำแหน่งรัฐมนตรี ดังเช่นในโกลด์โคสต์ ฝ่ายบริหารประกอบด้วยข้าหลวงซึ่งเป็นประธาน เอ็นครูมาห์เป็นผู้นำด้านธุรกิจของรัฐบาล มีรัฐมนตรี 8 คน อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงสภการบริหารใหม่นี้ยังไม่เป็นที่พอใจของนักชาตินิยมเพราะยังมีชาวยุโรปผู้มิได้เป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ในสภการบริหาร นอกจากนี้ฝ่ายบริหารยังมิได้รับผิดชอบต่อฝ่ายนิติบัญญัติ และข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญอีกประการหนึ่งก็คือผู้มีตำแหน่งรัฐมนตรีไม่มีสิทธิในการกำหนดนโยบายสำหรับแผนงานของตน การกำหนดนโยบายยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของหัวหน้าชาวยุโรปของแผนงานนั้น ๆ ข้อบกพร่องอันดับต่อไปคือสมาชิกของสภานิติบัญญัติไม่ได้รับการเลือกตั้งทางตรงทั้งหมด

ใน ค.ศ. 1954 มีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญใหม่อีก ในประการแรก ฝ่ายบริหารกลายเป็นคณะรัฐมนตรีที่มีชาวแอฟริกันทั้งหมด มีประธานคือนายกรัฐมนตรีซึ่งได้รับเลือกจากฝ่ายนิติบัญญัติ นายกรัฐมนตรีมีสิทธิแต่งตั้งหรือขับไล่รัฐมนตรีคนใดก็ได้ และคณะรัฐมนตรีทั้งหมดยังคงอยู่นานเท่าที่มีเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่จากฝ่ายนิติบัญญัติ รัฐมนตรีมีความรับผิดชอบโดยตรงสำหรับแผนงานของเขา ส่วนสภานิติบัญญัติก็ได้รับการปรับปรุงในปีเดียวกันนี้ สมาชิกทั้งหมดของสภานิติบัญญัติในแต่ละประเทศมาจากการเลือกตั้ง

รูปที่ 13: ประธานาธิบดีเอ็นครูมาห์แห่งกานา
Ibid., P. 186.

โดยตรง การยินยอมเช่นนั้นนับเป็นชัยชนะอันใหญ่หลวงของผู้นำชาตินิยม ทั้งนี้เพราะดังที่ได้กล่าวแล้วว่าอังกฤษพอใจจะให้อำนาจทางการเมืองแก่ผู้นำหัวเก่า (หัวหน้าเก่า) มากกว่าผู้นำใหม่ในแอฟริกาตะวันตก แม้แต่ภายหลังสงครามอังกฤษก็ยังคิดเช่นนั้นดังที่เห็นจากรัฐธรรมนูญที่อังกฤษให้แก่โกลด์โคสต์และไนจีเรียใน ค.ศ. 1946 และ 1951 ดังนั้นการยินยอมใน ค.ศ. 1954 จึงเท่ากับเป็นการยอมรับหรือการสารภาพว่านโยบายการปกครองทางอ้อมโดยผ่านหัวหน้าเก่านั้นไม่ประสบความสำเร็จ¹⁵ แม้แต่ในเซียร์ราเลโอนและแกมเบียที่ซึ่งหัวหน้าเก่ายังคงเป็นตัวแทนโดยตรงในสถานิติบัญญัติ แต่ในที่สุดอำนาจดังกล่าวก็ยังต้องเปลี่ยนไปสู่มือของผู้นำใหม่พร้อมกับการได้รับการปกครองตัวเองภายใน

อาณานิคมของอังกฤษได้รับเอกราช

ขั้นต่อไปนับจากการปกครองตัวเองภายในและเป็นขั้นสุดท้ายในชัยชนะของผู้นำใหม่เหนืออังกฤษก็คือเอกราชโดยสมบูรณ์ซึ่งดินแดนทั้ง 4 แห่งนี้ ได้รับอำนาจโดยเด็ดขาดเหนือกิจการทั้งภายนอกและภายในประเทศตน โกลด์โคสต์ได้เอกราชในวันที่ 6 มีนาคม ค.ศ. 1957 โดยได้ชื่อใหม่ว่า กานา ส่วนไนจีเรียได้เอกราชวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1960 เซียร์ราเลโอนได้เอกราชวันที่ 27 เมษายน ค.ศ. 1961 และแกมเบียได้เอกราชในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1964

ทั้ง ๆ ที่นโยบายของอังกฤษภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อยู่ในความพยายามของการให้อำนาจทางการเมืองแก่อาณานิคมในแอฟริกาตะวันตก แต่ความขัดแย้งระหว่างนักชาตินิยมและอังกฤษไม่เพียงแต่ยังคงมีอยู่ต่อไปเท่านั้นแต่ยังได้กลายเป็ความขมขื่นมากกว่าเดิม มีเหตุผล 2 ประการสำหรับประเด็นนี้ ประการแรก ทั้ง 2 กลุ่มไม่สามารถตกลงกันว่าการปกครองตนเองและเอกราชจะมาในไม่ช้าอย่างไร อังกฤษเชื่อว่าอาจต้องใช้เวลáb้างก่อนให้เอกราชเพราะต้องฝึกฝนนักชาตินิยมในการปกครองประเทศที่ทันสมัย แต่นักชาตินิยมไม่อดทนรอแต่กล่าวโทษอังกฤษว่าหลอกลวงแกล้งถ่วงเวลาให้ช้า นักชาตินิยมไม่สามารถยอมรับความคิดที่ว่าพวกเขาไม่พร้อมที่จะปกครองตัวเอง ในประการที่ 2 อังกฤษยังคงเชื่อว่าอำนาจพื้นเมือง (หัวหน้าเก่า) ซึ่งอังกฤษบำรุงเลี้ยงดูอย่างมากด้วยความเอาใจใส่จะต้องมีส่วนสำคัญในรัฐบาลกลาง แต่นักชาตินิยมยอมรับไม่ได้เพราะเห็นว่าหัวหน้าเก่าไม่รู้หนังสือและหัวเก่าเกินไปที่จะแสดงบทบาทสำคัญ อันมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศสมัยใหม่ พวกเขากล่าวหาอังกฤษว่ารับเอานโยบายนี้มาเพื่อทำให้การปกครองของตนในแอฟริกาตะวันตกอยู่ยาวนาน ทั้งหมดที่กล่าว

มาเป็นสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งอย่างขมขื่นระหว่างอังกฤษและนักชาตินิยมโดยเฉพาะในโกลด์โคสต์และไนจีเรีย

ฝรั่งเศสให้สิทธิทางการเมืองแก่อาณานิคมของตน

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝรั่งเศสก็มีท่าทีเหมือนกับอังกฤษ ฝรั่งเศสแสดงตนเองว่าเตรียมที่จะให้อาณานิคมของตนในแอฟริกาตะวันตกมีสิทธิทางการเมืองมากกว่าเดิม ใน ค.ศ. 1944 นายพลเดอโกลล์เรียกประชุมข้าหลวงประจำอาณานิคมที่เมืองบราซาวิลส์เพื่อรับรองนโยบายอาณานิคมของฝรั่งเศสภายหลังสงครามว่าควรจะเป็นอย่างไร ผลของการประชุมแม้ว่าจะปฏิเสธการให้สิทธิในการปกครองตัวเองแก่อาณานิคมของตน แต่ก็เท่ากับเป็นการรับรองประเด็นสำคัญคือการปฏิรูปการปกครองอาณานิคม ได้มีการแนะนำให้ยกเลิกการบังคับแรงงาน ให้ลดอำนาจของข้าหลวงใหญ่เพื่อให้อำนาจแก่การปกครองในแต่ละดินแดนมากขึ้น มีการแนะนำให้จัดตั้งสภาที่มีการเลือกตั้งในแต่ละอาณานิคมเพื่อช่วยข้าหลวงใหญ่ และจัดตั้งสภาส่วนกลางซึ่งดินแดนแต่ละแห่งในแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศสจะส่งผู้แทนเข้าไป นอกจากนั้นการประชุมยังรับรองว่าอาณานิคมของฝรั่งเศสแห่งนี้จะได้เป็นตัวแทนในสภาร่างรัฐธรรมนูญซึ่งจะร่างรัฐธรรมนูญใหม่สำหรับฝรั่งเศสภายหลังสงคราม จุดมุ่งหมายของนโยบายอาณานิคมของฝรั่งเศสภายหลังสงครามก็คือการสนับสนุนการปฏิรูปสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมา

อาณานิคมแอฟริกาตะวันตกซึ่งมีส่วนร่วมในสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ร่วมกันภายหลังสงคราม ตามรัฐธรรมนูญจักรวรรดิฝรั่งเศสจะรวมใหม่และจะได้ชื่อใหม่ว่า เฟรนช์ยูเนียน (French Union) ซึ่งประกอบด้วยเมืองหลวงของฝรั่งเศส แผนกงานที่อยู่โพ้นทะเล และดินแดนโพ้นทะเล ซึ่งรวมถึงดินแดนในแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศส ชาวแอฟริกาตะวันตกทุกคนจะได้เป็นพลเมืองฝรั่งเศสและความแตกต่างระหว่างพลเมืองและคนอยู่ใต้บังคับจะไม่มีอีกต่อไป การบังคับแรงงานถูกกำจัด มีการจัดตั้งสภาที่มาจากการเลือกตั้งสำหรับอาณานิคมแต่ละแห่ง สภานี้ในโตโกแลนด์และแกเมอรูนมีอำนาจมากกว่าในส่วนที่เหลืออื่น ๆ ใน ค.ศ. 1947 มีการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาภายใต้การนำของเลขาธิการใหญ่ตั้งอยู่ที่ดาคารเมืองหลวงของเซเนกัล ชาวอาณานิคมตามท้องถิ่นได้รับสิทธิในการเลือกผู้แทนเข้าสู่ French National Assembly และสภาสูงเท่า ๆ กับ Assembly of the French Union

ความไม่เพียงพอของการปฏิรูปของฝรั่งเศส

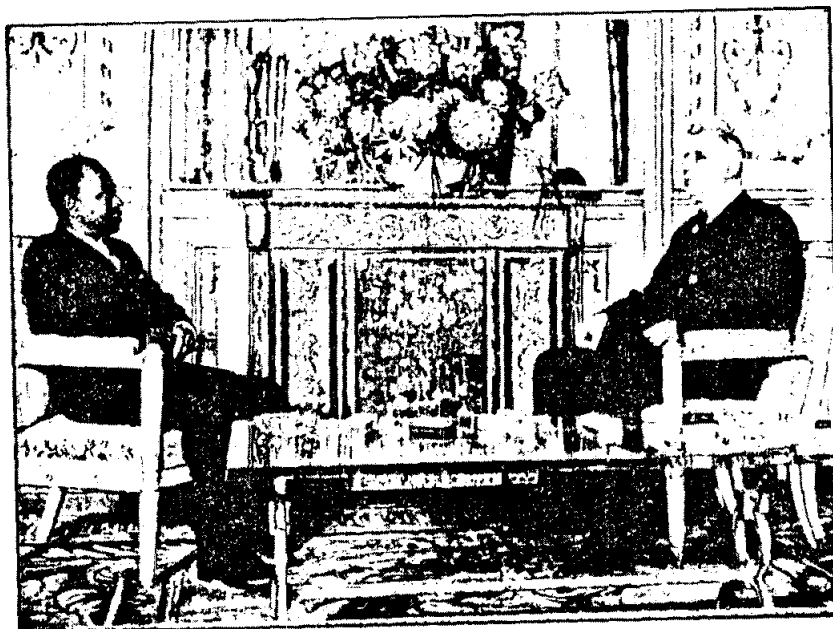
อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปดังกล่าวในไม่ช้าก็ปรากฏว่ายังไม่เพียงพอ กระทรวงอาณานิคมของฝรั่งเศสก็ออกกฎหมายสำหรับอาณานิคมในแอฟริกาตะวันตกโดยมิได้รับคำ

แนะนำจากผู้แทนของดินแดนนั้น การปฏิรูปสังคมก็ไม่ได้ทำอย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่าชาวแอฟริกันตะวันตกจะได้เป็นพลเมืองฝรั่งเศสแต่ก็มีความแตกต่างจากพลเมืองฝรั่งเศสแท้ ๆ พวกหลังเป็นคนใต้บังคับกฎหมายฝรั่งเศสจึงได้รับการพิจารณาว่าสูงกว่าพวกแรก ซึ่งยังคงอยู่ใต้บังคับของกฎหมายพื้นเมือง ยิ่งกว่านั้นสภาของแต่ละดินแดนมีอำนาจอยู่ในขอบเขตจำกัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งดินแดนภายนอกโตโกแลนส์และแคเมอรูน ผู้นำชาวแอฟริกันในยุคนี้ จึงขออำนาจมากขึ้นสำหรับสภาดังกล่าว และขอการแนะนำระบบประชาธิปไตยมาสู่การปกครองและความเท่าเทียมกันทางสังคมและสิทธิทางการเมืองเท่า ๆ กับชาวฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม พวกเขามีได้ขอการปกครองตัวเองหรือการพร้อมที่จะโจมตีรัฐบาลอย่างรุนแรงเหมือนผู้นำเพื่อนบ้านในแอฟริกาตะวันตกของอังกฤษ ดังนั้นภายหลังก.ศ. 1946 ฝรั่งเศสจึงให้ความสนใจเพียงเล็กน้อยต่อการเรียกร้องในการพัฒนาทางการเมืองในแอฟริกาตะวันตกเป็นเวลานานเกือบ 10 ปี

The Loi Cadre

ใน ค.ศ. 1956 ฝรั่งเศสเริ่มให้สิทธิการเมืองแก่อาณานิคม เฟลิกซ์ ฮูฟุเอ บัวยี่ (Felix Houphouet—Boigny) ผู้แทนชาวไอวอรีโคสต์ในสภาแห่งชาติ ซึ่งได้รับตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีได้ช่วยฝรั่งเศสในการวางกรอบ loi cadre (Enabling Law) ซึ่งให้อำนาจอย่างกว้างขวางเพื่อการปฏิรูปทางการเมืองในแอฟริกาตะวันตกแก่รัฐบาลฝรั่งเศส¹⁶ กระทรวงอาณานิคมได้ออกคำประกาศภายใต้กฎหมายนี้ คำประกาศเหล่านี้ได้วางรูปแบบของการปกครองตัวเองภายในของแต่ละดินแดน สมาชิกของสภาแต่ละแห่งได้รับอำนาจในการเลือกตั้งคณะรัฐมนตรีซึ่งอยู่ภายใต้การนำของข้าหลวงใหญ่ ประกอบขึ้นเป็นฝ่ายบริหารสำหรับดินแดน สภาของดินแดนแต่ละแห่งได้รับสิทธิในการออกกฎหมายสำหรับดินแดนที่อยู่ในอำนาจ ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเกษตรกรรม อนามัย การศึกษาขั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การค้าภายใน และงานด้านพลเรือน ส่วนงานด้านอื่น ๆ เช่น การป้องกันประเทศ การต่างประเทศ การพัฒนาทางเศรษฐกิจและการเงิน ยังคงอยู่ในอำนาจของรัฐบาลฝรั่งเศส

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้นำใหม่ในอาณานิคมแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศสพอใจ แต่พวกผู้นำหัวรุนแรงต้องการเอกราชโดยสมบูรณ์ ดังนั้น ใน ค.ศ. 1958 เมื่อนายพลชาร์ลส์ เดอโกลล์ได้เป็นประธานาธิบดี และในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของปีนั้น เดอโกลล์ตัดสินใจเปลี่ยน เฟรนช์ ยูเนียน ให้เป็นเฟรนช์ คอมมิวนิตี (French Community) เขาเห็นว่าคอมมิวนิตีเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของ French Commonwealth of Nations

รูปที่ 14: ฮูฟเอ บัวเย ประธานาธิบดีแห่งไอวอรี โคสต์ กับ ประธานาธิบดีเดอโกลล์
Ibid., P. 189.

แต่ไม่เหมือนกับ British Commonwealth แต่ละดินแดนต้องอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพของฝรั่งเศส เฟรนช์ คอมมิวนิตี ประกอบด้วยสหภาพซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประธาน และคณะรัฐมนตรีฝรั่งเศส และนายกรัฐมนตรีของรัฐสมาชิกแต่ละแห่ง สหภาพนี้มีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันประเทศ การต่างประเทศและเศรษฐกิจ ดินแดนในแอฟริกาตะวันตกของฝรั่งเศสแต่ละแห่งมีสิทธิออกเสียงว่าจะรวมอยู่ภายใต้คอมมิวนิตีหรือไม่ ถ้าดินแดนใดไม่ต้องการรวมก็จะได้รับเอกราชทันทีและจะไม่ได้รับความช่วยเหลือทางเทคนิคและเศรษฐกิจจากฝรั่งเศสเลย เนื่องจากเศรษฐกิจของดินแดนทั้งหมดในแอฟริกาตะวันตกมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับฝรั่งเศสจึงเท่ากับเป็นการบังคับให้ทุกดินแดนออกเสียงรวมอยู่ภายในคอมมิวนิตี ยกเว้นกินีเท่านั้นที่ปฏิเสธไม่ยอมรับรวมด้วยจึงได้รับเอกราชทันที ซึ่งฝรั่งเศสก็ถอนความช่วยเหลือทั้งหมดออกจากกินีและปฏิเสธการรับรองทางการทูตด้วย ดังนั้น ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1958 ดินแดนอื่น ๆ ทั้งหมดก็กลายเป็นรัฐที่มีอำนาจภายในคอมมิวนิตี ต่อมาใน ค.ศ. 1960 ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่อีกครั้งมีผลทำให้อาณานิคมทั้งหมดของฝรั่งเศสได้รับเอกราชโดยสมบูรณ์ อาณานิคมของฝรั่งเศสทั้งหมดยกเว้นกินียังคงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับฝรั่งเศสโดยผ่านข้อตกลงในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความช่วยเหลือทางเทคนิค การป้องกันประเทศ ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการเงิน โตโกแลนต์และแคเมอรูนก็ได้รับเอกราชเช่นเดียวกัน

แนวโน้มและท่าทีหลังได้รับเอกราช

ในบรรดาปัญหาสำคัญซึ่งประเทศใหม่ของแอฟริกาตะวันตกได้เผชิญหน้านับตั้งแต่ได้เอกราชที่สำคัญที่สุดก็คือปัญหาการรักษาความสามัคคีภายในประเทศและการปฏิวัติทางเศรษฐกิจภายในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชน ประเทศแอฟริกาตะวันตกมีแนวโน้มที่จะแก้ไขปัญหาลำดับนี้ในทางเดียวกัน

รัฐบาลชาวแอฟริกันตะวันตกได้พยายามแสวงหาวิธีการรักษาความสามัคคีภายในของแต่ละประเทศโดยการก่อตั้งแนวร่วมของประชาชนและทุกกลุ่มภายในประเทศ ประการแรกพรรคการเมืองทั้งหมดตลอดจนกลุ่มอื่น ๆ เช่น องค์การทางการเมือง องค์การของชนหนุ่มและอื่น ๆ ให้ร่วมกันเข้าสู่องค์การกลางเพื่อจำกัดการแข่งขันกันและผลประโยชน์ที่กำลั้งแก่งแย่งกัน ลักษณะเช่นนี้ได้ประกาศใช้ในแอฟริกาตะวันตกที่ประชาชนพูดภาษาฝรั่งเศส ซึ่งกลุ่มที่แตกต่างกันต่าง ๆ ได้มารวมกันเพื่อก่อตั้งองค์การของชาติในเรื่องการเมืองพรรคที่มีอิทธิพลจะกลืนพรรคเล็กกว่า ดังเช่น ในกินี มาลี และไอวอรีโคสต์ ใน

กานองค์การทางการเมืองร่วมมือกับพรรค C.P.P. เพื่อสร้างกานา ในไนจีเรียได้มีความพยายามก่อตั้งองค์การกรรมกรกลางแห่งเดียวแต่ก็ต้องล้มเหลวลง

ในบางประเทศรัฐบาลใช้อำนาจต่อต้านพรรคและกลุ่มที่กำลังแข่งขันกันโดยมีรัฐบาลกานาเป็นผู้นำทาง ทันทันทินใดภายหลังการได้รับเอกราชรัฐบาลกานาได้ใช้มาตรการที่รุนแรงต่อต้านผู้ถูกพิจารณาว่าข่มขู่ต่อความสามัคคีและสันติภาพของประเทศ ชาวต่างชาติที่ถูกสงสัยว่าเข้าไปยุ่งเกี่ยวในการเมืองของกานาก็จะถูกจับได้ พรรคการเมืองที่ผูกพันกับผลประโยชน์จะถูกประกาศว่าผิดกฎหมาย หัวหน้าเผ่าคนใดที่ไม่ให้ความร่วมมือก็จะถูกจับได้ เมื่อมาตรการเหล่านี้ไม่สามารถกำจัดกำลังอันเข้มแข็งที่จะสร้างความไม่สามัคคี รัฐบาลจึงออกกฎหมายใน ค.ศ. 1958 เรียกว่า Preventive Detention Act ตามกฎหมายนี้ รัฐบาลมีอำนาจในการจับกุมผู้ใดก็ได้ที่ถูกสงสัยว่าจะล้มล้างการปกครองของรัฐบาลและจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง ผลของการใช้อำนาจดังกล่าวของรัฐบาลกานาก็ือกานาเป็นประเทศที่มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ในอัปเปอร์วอลตา ในเจอร์ แคเมอรูน โตโก ดาโฮเมย์ และมอริเตเนีย พรรคการเมืองที่แข่งขันกันถูกกำจัดอย่างเป็นทางการ¹⁷

การพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ปัญหาของการรักษาความสามัคคีของประเทศมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับปัญหาของการปฏิวัติทางเศรษฐกิจในแอฟริกาตะวันตก รัฐบาลแอฟริกาตะวันตกกลัวความล้มเหลวของเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลเชื่อว่าเพื่อที่จะทำให้เกิดการปฏิวัติทางเศรษฐกิจ ประชาชนทุกคนภายในประเทศต้องร่วมมือ จะต้องไม่มีการขัดขวางเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง ถ้าผู้นำทั้งหมดปิดกั้นตำแหน่งของตนเองก็จะเป็นการประหยัดและไม่เสียเวลาและเสียทรัพยากรธรรมชาติในการหาเสียงเลือกตั้ง การต่อสู้เพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจได้รับการพิจารณาว่าเป็นการสืบต่อจากการต่อสู้เพื่อต่อต้านการปกครองของต่างชาติ เป็นที่เชื่อว่าชาติใดก็ตามที่เป็นเอกราชอย่างแท้จริงจะต้องมีเศรษฐกิจที่ดีเพื่อช่วยรักษาตนเองในโลกที่กำลังมีการแข่งขันกันมากเช่นนี้ ต้องแน่ใจว่าชีวิตเศรษฐกิจต้องไม่อยู่ในมือของต่างชาติ เท่าที่กล่าวมาเป็นวัตถุประสงค์ที่ว่าแผนการเศรษฐกิจและแผนพัฒนาของรัฐบาลแอฟริกาตะวันตกกำลังต่อสู้เพื่อให้ได้รับความสำเร็จ

ปัญหาประการแรกที่สำคัญมากสำหรับรัฐบาลก็คือ การชักชวนให้ประชาชนร่วมมือในการปฏิวัติทางเศรษฐกิจ ซึ่งแต่ละประเทศก็อาจมีวิธีต่างกัน ในไอวอรีโคสต์และอัปเปอร์วอลตา ได้มีกฎหมายที่ให้อำนาจแก่รัฐบาลในการดึงประชาชนหญิงและชายอายุมากกว่า 18 ปี ให้เข้ามาทำงานพิเศษ 2 ปี เป็นต้น ปัญหาประการที่ 2 ก็คือ การส่งเสริม

การอุตสาหกรรม เศรษฐกิจของแอฟริกาตะวันตกยังคงเป็นแบบเกษตรกรรมอย่างเห็นได้ชัดตลอดยุคของการปกครองอาณานิคม รัฐบาลแอฟริกาตะวันตกกำลังต่อสู้เพื่อจัดตั้งการอุตสาหกรรมจากผลิตผลเกษตรกรรมของท้องถิ่น แต่ไม่ได้หมายความว่าเกษตรกรรมจะถูกทอดทิ้ง ตรงกันข้ามรัฐบาลแอฟริกาตะวันตกตระหนักดีมาเป็นเวลานานแล้วว่ารายได้ที่สำคัญของประเทศมาจากการส่งออกที่เป็นผลผลิตจากการเกษตรกรรมจำพวกวัตถุดิบต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีความพยายามไม่เพียงแต่เพิ่มผลผลิตแต่ยังทดลองสิ่งใหม่ ๆ อีกด้วย และมีการรักษาราคาให้ดีและมั่นคง เช่น ใน ค.ศ. 1962 กานา ไอออร์โคสต์ แกเมอรูน ไนจีเรีย และบราซิล ได้ทำสัญญาเป็นมิตรกันเพื่อลดการแข่งขันในตลาดโกโก้ ไนจีเรีย และเซเนกัลก็ได้ก่อตั้งองค์การแบบเดียวกันนี้เพื่อสินค้าถั่วลิสง

การพัฒนาทางเศรษฐกิจของแอฟริกาตะวันตกมีแนวโน้มที่จะเป็นแบบสังคมมากกว่า นั่นคือมีแนวโน้มที่จะขึ้นกับรัฐมากกว่าการทำงานส่วนบุคคล ในกินีและมาลีรัฐบาลผูกขาดงานเศรษฐกิจในระดับใหญ่ ในเซเนกัลรัฐบาลมีความรับผิดชอบต่อการซื้อและส่งออกถั่วลิสงเป็นสินค้าออก ซึ่งเป็นพืชที่สำคัญของประเทศ ในกานารัฐบาลแบ่งเศรษฐกิจออกเป็น 5 ส่วน ใน 3 ส่วนเป็นความรับผิดชอบของรัฐในการพัฒนา

มีเหตุผลหลายอย่างสำหรับแนวโน้มทางสังคมในการพัฒนาเศรษฐกิจของแอฟริกาตะวันตก ประการแรกไม่มีนักธุรกิจส่วนตัวที่มีเงินทุนพร้อมและมีประสบการณ์เพียงพอที่จะแสดงบทบาทซึ่งประเทศกำลังแสดงอยู่ ประการที่ 2 งานส่วนตัวระดับใหญ่ไม่เป็นที่ไว้วางใจ ประการที่ 3 ผู้นำชาวแอฟริกันหลายคนได้รับอิทธิพลโดยความคิดแบบสังคมนิยมและมาร์กซิสต์ อย่างไรก็ตาม บริษัทต่างชาติยังคงมีส่วนสำคัญในเศรษฐกิจของแอฟริกาตะวันตก ดังนั้น รัฐบุรุษจึงพยายามกำจัดอันตรายเท่าที่จะทำได้ เช่น รัฐบาลไอออร์โคสต์ตั้งภาษีเก็บจากกำไรของบริษัทต่างชาติ ขณะที่กานาออกกฎหมายบังคับกับนักธุรกิจชาวต่างชาติอย่างเข้มงวดในเรื่องการลงทุน

ทั้ง ๆ ที่ได้มีความพยายามอย่างมากดังกล่าวนี้นี้แต่การพัฒนาเศรษฐกิจของแอฟริกาตะวันตกก็มิได้รวดเร็วเหมือนแผนพัฒนาของประเทศอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะแอฟริกาตะวันตกประสบปัญหาที่ยากหลายประการ ปัญหาสำคัญประการแรกคือการขาดแคลนผู้มีความสามารถ ระบบการศึกษาของยุคอาณานิคม มิได้เตรียมให้ชาวแอฟริกันตะวันตกที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ จำนวนผู้ได้รับการศึกษาจึงอยู่ในขอบเขตจำกัด แต่คนที่มีการศึกษาก็ขาดความรู้และความชำนาญทางเทคนิคที่จะดำเนินงาน รัฐบาลส่วนใหญ่ไม่ค่อยไว้วางใจในผู้บริหารผู้ได้รับการฝึกฝนมาเฉพาะด้านการปกครองประเทศเท่านั้น อย่างไรก็ตาม รัฐบาลก็มีความ

พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการเผยแพร่การศึกษาแต่ก็ยังไม่ได้ผลเต็มที่นัก ประการ
ที่ 2 รัฐบาลมีเงินทุนน้อย พืชผลแต่ละอย่างก็ไม่ทำเงินให้มากดังที่ผู้วางแผนหวังเอาไว้
และไม่มีเงินช่วยจากต่างชาติด้วย ประการที่ 3 นักการเมืองมิได้พิสูจน์ตัวเองว่าเท่าเทียม
กับงานที่ตนกำลังเผชิญหน้า บางคนไม่มีลักษณะเป็นผู้นำที่มีความคิดค้นที่จะประทับใจ
ประชาชน บางคนไม่มีความซื่อสัตย์ เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้น การอุตสาหกรรม
บางอย่างจึงได้รับการดำเนินงานที่ผิดพลาด การปฏิบัติทางเศรษฐกิจของแอฟริกาตะวันตก
จะเริ่มขึ้นทันทีที่ผู้นำรัฐบาลเหล่านี้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาได้
